

LA TARRAGONA REPUBLICANA (1931-1936)

QUADERNS DE L'ARXIU, 1

LA TARRAGONA REPUBLICANA (1931-1936)

QUADERNS DE L'ARXIU, 1

Quaderns de l'Arxiu, 1

Arxiu Municipal
Biblioteca – Hemeroteca Municipal

Primera edició en paper
Tarragona, juny de 2006

Edita: Servei d'Arxiu i Documentació Municipal
Ajuntament de Tarragona

Cronologia a cura de M. Elena Virgili Bertran

Assessorament lingüístic:
Ramon Vidal

Fotografies de documents:
Carles Fargas

Disseny maqueta:
Jaume Llambrich

Maquetació i impressió:
Ind. Gràf. Gabriel Gibert, SA

Tiratge: 700 exemplars
ISBN: 84-934517-9-7
DL: T. 900. 2006

Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili

Av. Catalunya, 35 · 43002 Tarragona
Tel. 977 558 474 · publicacions@urv.cat
www.publicacions.urv.cat

1a edició digital: juny de 2019
ISBN URV: 978-84-8424-788-3

Llibre sota una llicència
Creative Commons BY-NC-SA.

Índex

Introducció · 3

Efervescència política · 7

Intervencions sobre l'espai urbà · 31

Empenta cultural:
llengua i instrucció pública · 49

Activitat lúdica · 71

Cronologia 1931-1936 · 87

Bibliografia · 91

EL PATRIMONI DOCUMENTAL és un dels testimonis fonamentals de la trajectòria històrica i d'identitat d'una col·lectivitat, nacional o local. Si per a Catalunya, que és una nació sense estat, la conservació d'aquest patrimoni esdevé imprescindible, tan important, si més no, com la nostra llengua, per a Tarragona aquests documents fonamenten el coneixement de la història que ens és més propera i, per tant, possibiliten la configuració d'un instrument més de cohesió social ciutadana.

La col·lecció Quaderns de l'Arxiu, editada pel Servei d'Arxiu i Documentació Municipal, neix amb la funció de difondre el patrimoni documental de la ciutat de Tarragona. L'objectiu és doble. D'una banda, atès que només es valora allò que es coneix, la divulgació dels documents facilita que en la percepció col·lectiva rebin la consideració de patrimoni cultural que tenen. Per l'altra, amb la informació que contenen aquests documents, generalment inèdits, es pretén contribuir a entendre una mica més la nostra història i esperonar a noves recerques. Tant en un sentit com en l'altre, la commemoració del setanta-cinquè aniversari de la proclamació de la Segona República ha assenyalat el contingut d'aquest primer número de la col·lecció: *La Tarragona republicana (1931-1936)*, realitzat conjuntament pel Servei d'Arxiu i Documentació Municipal i la Biblioteca-Hemeroteca Municipal.

Amb el triomf rotund dels partidaris del règim republicà a les eleccions municipals del 12 d'abril de 1931,

Tarragona, conjuntament amb la majoria de les ciutats catalanes i espanyoles, possibilitava decididament l'inici d'una revolució popular. Una revolució pacífica, festiva i urbana, encapçalada principalment per una burgesia moderna, emprenedora i il·lustrada que comptava amb l'adhesió entusiasta de bona part de les classes populars.

La Tarragona republicana (1931-1936) proposa un itinerari bàsicament visual, a través del període històric dels anys de la Segona República, des de la seva proclamació fins just abans del cop d'estat dels militars rebels que donarà lloc a la Guerra Civil (1936-1939).

La mostra seleccionada consta de cent vint documents de tipologies i suports diferents: bans, plànols, projectes, cartes, circulars, acords municipals, expedients, cartells, fotografies, premsa, cobertes de llibres, segells commemoratius i fullets. Una tria documental que prové dels fons conservats a l'Arxiu Municipal (AMT) i a la Biblioteca-Hemeroteca Municipal (BHMT).

Tot i que cada document va acompanyat del text necessari per a la descripció de la informació que conté, del suport en el qual es conserva, es pretén que cada un dels originals reproduïts s'expressin per si mateixos. És a dir, l'itinerari proposat es basa en l'interès del contingut o l'atractiu visual de cada document.

El recorregut històric a través del patrimoni documental que es planteja es divideix en quatre àmbits diferenciats però relacionats: l'efervescència política, les intervencions sobre l'espai

urbà, l'empenta cultural i l'activitat lúdica.

El primer, titulat "Efervescència política", s'inicia amb els primers bans que els nous dirigents republicans van adreçar als ciutadans anunciant el canvi de règim polític. Continua amb la campanya i celebració de l'Estatut de Catalunya del 1932, les festes de commemoració de la proclamació de la Segona República i altres actes polítics republicans, fins a arribar al capgirament de la situació política que es registra com a conseqüència dels Fets d'Octubre del 1934: el cessament per ordre de l'autoritat militar de l'alcalde Pere Lloret, la detenció i empresonament dels republicans més destacats de la ciutat en el vaixell presó *Manuel Arnús*, el retorn a l'ús oficial del castellà i de la bandera espanyola en perjudici del català i de la senyera. Fins a arribar a la propaganda política de la campanya electoral per a les eleccions de febrer del 1936.

Les actuacions sobre l'espai queden reflectides en el segon apartat. Plànols, projectes i fotografies il·lustren l'impuls i la conclusió de construccions significatives iniciades amb anterioritat com la Fàbrica de Tabacs i el Sannatori Marítim de la Savinosa. L'inici a la ciutat d'obres públiques destinades a pal·liar l'atur forçós —que se situava, segons els anys, entre cinc-cents i mil treballadors—, com el mur de defensa del riu Francolí. Altres intervencions, que també ajudaven a reduir la taxa d'atur però que obeïen a una política decidida de recuperació del patrimoni monumental i arqueològic, com la construcció del Passeig Arqueològic i l'enfortiment i restauració de la muralla. També les noves instal·lacions modernes que portaven els nous temps, com la xarxa telefònica automàtica i la primera emissora de ràdio, EAJ-33, o bé la nova canalització per a la conducció de l'aigua fins a la ciutat. Sense obli-

dar, però, els projectes de construcció d'algunes cases particulars de la Ciutat Jardí o algun dels projectes que mai es faran realitat, com el del funicular entre el passeig de Pi i Margall i la platja del Miracle.

El tercer àmbit, amb el títol "Empenta cultural", ressegueix dos dels principals eixos de la nova política municipal republicana: la recuperació i defensa de la llengua catalana i la potenciació de la instrucció pública. L'eclosió de la publicació de noves revistes en català, les subvencions a l'ensenyament del català i la seva promoció amb concursos escolars o altres expressions de la cultura catalana des de la música, l'art o l'arquitectura. D'altra banda, la solució al problema escolar: més de mil set-cents infants sense plaça, insuficiència de mestres i instal·lacions rònegues i que no es podien utilitzar. L'Ajuntament de Tarragona calculava el cost de les noves edificacions escolars en dos

milions i mig de pessetes, una suma, de moment, inabastable. Malgrat la planificació i redacció de projectes per resoldre el dèficit de centres escolars, lògicament, en aquest curt període de temps no s'aconseguirà resoldre la problemàtica. Tanmateix, des de l'Ajuntament i l'escola es desenvoluparà una funció social que es materialitzarà en la creació de les cantines escolars i les colònies d'estiu. D'aquests esforços per estendre l'ensenyament i la formació entre les classes populars en són un bon exemple l'Escola del Treball (1928) i l'Escola d'Art (1935).

En darrer terme, les manifestacions del món lúdic. En l'espai festiu, les festes locals de Sant Magí i Santa Tecla i del Cós del Bou, les falles i les revetlles de Sant Joan. Per la seva banda, l'esport continua sent un signe de modernitat, però progressivament registra una pràctica més popular: ciclisme, excursionisme, natació, rem... I l'any

1936 se celebra el cinquantè aniversari de l'entitat esportiva més emblemàtica de la ciutat: el Club Gimnàstic de Tarragona.

Si ara, setanta-cinc anys després, la selecció d'aquests documents serveix per suggerir el batec d'aquells anys i desvetllar la curiositat sobre el que va significar la Segona República a la nostra ciutat, amb els seus èxits i errors — com qualsevol pràctica política, però en tot cas un període més democràtic i il·lusionant que el precedent i el posterior—, s'haurà assolit l'objectiu que es plantejava inicialment.

Agraïm a Ramon Vallvé les facilitats donades per a la reproducció de les imatges captades pel seu pare, Hermenegild Vallvé. També cal regradir els documents facilitats per la família Floresví i Artur Tomàs.

Tarragona, abril de 2006

EFERUESCÊNCIA POLÍTICA

Primer ban de l'alcalde, Pere Lloret Ordeix, amb data 14 d'abril de 1931.
Reproducció del suplement especial del *Diari de Tarragona*, 14 d'abril de 1932.
BHMT.

TARRAGONINS

Al possessionar-me de l'Alcaldia de Tarragona, en nom del Govern provisional de la República proclamada avui i per voluntat dels meus companys de Consistori elegits el passat diumenge en magnific plebiscit, entenc complir un deure sagrat expressant el meu agraïment al poble de Tarragona per l'alt exemple de civisme que acaba de donar.

La implantació del nou règim que compta amb la adhesió entusiasta de tota Espanya, no ha de portar dificultats majors si sabem mantenir la pau, l'ordre, la llibertat i la tolerància, fonaments de la veritable Democràcia.

Per amor als ideals i per l'estimació de Tarragona, reclamo de tots el manteniment d'aquestes virtuts. Elles afèrmaran el govern del poble per al poble i asseguraran el progrés de la Ciutat.

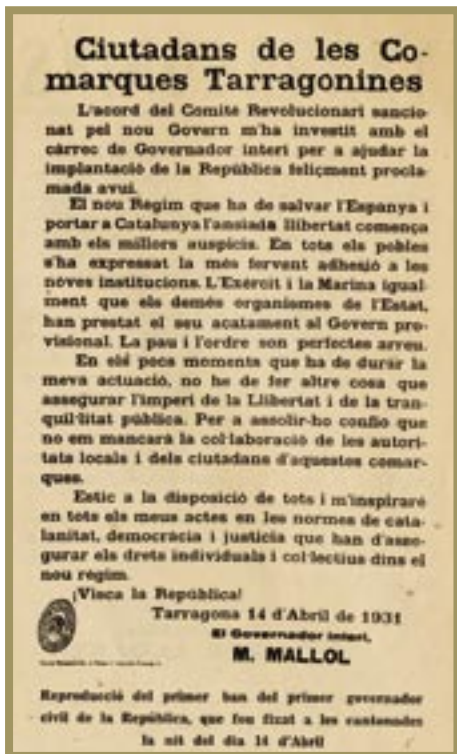
Per la República d'Espanya, per la llibertat de Catalunya i per la glòria i engrandiment de Tarragona, a tots la meva salutació i els meus sincers oferiments.

Tarragona 14 d'Abril de 1931.

**L'Alcalde,
PERE LLORET.**

El ban de la primera alcaldia republicana que fou
fixat als llocs de consuetut

Primer ban del governador civil, Mació Mallol Bosch, amb data 14 d'abril de 1931.
Reproducció del suplement del *Diari de Tarragona*, 14 d'abril de 1932. BHMT.

Titular de premsa amb motiu de la proclamació de la Segona República.
Diari de Tarragona, 15 d'abril de 1931. BHMT.

Regidors elegits el 12 d'abril de 1931 en el primer Ajuntament de la Segona República. D'esquerra a dreta: primera fila, Bonaventura Miró Boada, Josep Floresví Garreta, Manel Miró Esplugas, Pere Lloret Ordeix (alcalde), Josep Gilabert Punsoda, Antoni Company Fer-

nández de Córdoba i Josep Nin Mirret; segona fila, Josep Tapias Mercadé, Antoni Roca Aluja, Facund Andreu Bernardó, Antoni Brunet Magrané, Joaquim Algueró Torné, Leandre Santamaria Revoltós, Amós Ruiz Lecina i Agustí Lliteras Cervera; tercera fila:

Josep Jové Contijoc, Josep Arana Esteve, Josep Prats Vilafranca, Lluís Gustems Vidal, Daniel Recasens Pijoan i Joan Balañà Solé.

Foto: Chinchilla. Cedida per la família Floresví. AMT, reg. 12452.

Ban de crida als ciutadans de Tarragona per a la participació en el referèndum de l'Estatut de Catalunya del dia 2 d'agost de 1931.

AMT, A 19-148.

TARRAGONINS!

El dia 2 d'Agost rebrà consagració plena l'Estatut de Catalunya aprovat per la Diputació de la Generalitat. Com ho han fet ja els Ajuntaments sense mancar-n'hi ni un, tots els ciutadans expressaran la voluntat de la nostra terra a regir-se autònomament. A base d'aquesta llibertat que gaudeixen els països més avançats del món, Catalunya restarà per sempre unida amb llaços de cordialitat i germanor veritables, als demés pobles d'Espanya.

Ha d'ésser aquesta diada una data memorable. Per primera vegada en el curs de la història, ens mostrarem els catalans units sense diferència de partits, classes i interessos. I al parlar de catalans fixeu-vos bé que igualment donem aquest nom als que han nascut ací, com als fills d'altres terres que amb nosaltres conviuen associats a les activitats nostres i als afectes comuns.

Els qui en la vida local portem una representació per la voluntat dels nostres conciutadans, esperem que la Ciutat de Tarragona serà la capdavantera en la manifestació dels sentiments de catalanitat. Conscients de la responsabilitat que els càrrecs comporten, sabem que l'autonomia reclamada per Catalunya haurà d'ésser reconeguda també al nostre municipi. I així Tarragona, lliure de tuteles ominoses, podrà emprendre amb més brau els camins glòriosos de la seva grandesa futura.

Per la salvació d'Espanya, per la llibertat de Catalunya, pel progrés de Tarragona, acudiu, tarragonins, el dia 2 d'Agost, a sancionar amb el vostre vot l'Estatut aprovat per la Diputació de la Generalitat!

Tarragona 30 de juliol de 1931.

Per l'Ajuntament de la Ciutat, Pere Lloret, Alcalde; Manuel Miró Espigles, Josep Gilabert, Josep Florentí, Antoni Companya, Josep Pys Vilatorrada, Bonaventura Miró, Josep Isart Moragas, Antoni Roca, Josep Nin, Antoni Bruzet, Josep Arana, Leandre Santamaría, Facund Andreu, Joaquim Algueró, Daniel Berasena, Agustí Lliteras, Josep Joré, Carles de Martí, Josep Mullerat, Josep Tapias, Josep M.ª Vilà, Joan Balcells, Lluís Guascha, Xavier de Maller i Josep Pys i Prats, Regidors. - Per la Cambra de Comerç, Josep Bonada Piqué; per l'Associació de Consignataris de Vintarls, M. Garcia Bley; per la Associació Patronal, Josep Bonet Amigó; per l'Ateneu de Tarragona, Ramon Barbat; per la Societat Tarragonina de Pensadors de Conca i volants, Pere Gibert; per el Centre Industrial, Antoni Ferraté; per l'Ateneu Excelsièdic, Antoni Bruzet; per la Cooperatiu Obrera Tarragonense, Felici Queralt; per el Col·legi de Metges, Francesc Viciàna; per el Col·legi de Farmaceutics, Antoni Sastre; per el Chor de l'Ancora, Josep M.ª Caballé; per l'Associació de Professors Músics, Josep Català; per la Mutua Ferroviària (Nord), Ramon Pujals; per la Cooperatiu de Caixa Escrites «LA COLLECTIVA», Gabriel Farré; per l'Associació d'Hotelers i similars, Joan Primatesa; per el Club Nautic, Lluís Bonet Amigó; per el Club Gimnastic, Josep M.ª Valbuena; per l'Orpeó Tarragoní, Josep M.ª Sastre; per PALESTRA, Joan A. Guàrdia; per la Filarmònica de Tarragona, Josep M.ª Font; per C. A. de Dependents del Comerç i de l'Indústria, Antoni Recasens; per l'Associació Protectora de l'Emplegada Catalana, Rutil Escrivies; per el Col·legi d'Agents Comercials, Josep M.ª Borda; per el Foment de la Sardana «LA HARMONIA», Carles Pallac

Portada del *Diario de Tarragona* amb les quatre barres acolorides, el dia del referèndum per l'Estatut de Catalunya. *Diari de Tarragona*, 2 d'agost de 1931. BHMT.

Sardanes a la plaça de la República, durant la festa popular per celebrar la votació de l'Estatut.
Foto: Vallvé. Publicada a *La Vanguardia*, 5 d'agost de 1931. BHMT.

Arribada al Teatre Tarragona del ministre d'Instrucció Pública, Marcel·lí Domingo, per a la celebració d'una conferència política.

Foto: Chinchilla. Publicada a *La Vanguardia*, 2 de setembre de 1931. BHMT.

El ministre d'Instrucció Pública, Marcel·lí Domingo, pronunciant una conferència al Teatre Tarragona.

Foto: Chinchilla. Publicada a *La Vanguardia*, 2 de setembre de 1931. BHMT.

Visita del ministre d'Hisenda, Sr. Carner, a la Fàbrica de Tabacs.
Foto: Chinchilla. Publicada a *La Vanguardia*, 13 de gener de 1932. BHMT.

Dinar celebrat en homenatge al primer alcalde constitucional, Pere Lloret Ordeix, organitzat pel Centre Catalanista Republicà.
Foto: Vallvé. Publicada a *La Vanguardia*, 2 de març de 1932. BHMT.

BAN

CIUTADANS:

Un any té ja la nostra República!

Any aprofitat de debò — cec o malvolent serà qui vulgui negar-ho — per a la causa de Llibertat i d'enaltiment del poble que va portar-la.

En efecte: l'obra de la República en aquest any, malgrat totes les contrarietats i tots els obstacles reals o intencionats, ha estat fecunda per a la vida civil del país i d'ella ens n'hem de sentir orgullosos, perquè mai cap altre poble ha fet tant i en tant poc temps. Vulguin o no vulguin els detractors sistemàtics o els impacients pertorbadors, la Història dirà que la segona República espanyola, en un any, ha reduït a ben poca cosa l'endarreriment de 50 anys que en relació a l'Europa culta, portava el nostre país, per l'obra abominable de l'ominós règim caigut.

Per això tots els homes fidels a l'esperit que va portar-la, tots els bons republicans, deuen celebrar amb joia aquesta Diada del primer Aniversari i com una fita per a rependre, amb més delit, el camí triomfal.

En les nostres comarques, on pel seny, la disciplina i el patriotisme admirables de la nostra Democràcia, hem pogut gaudir en pau l'espectacle magnífic del redreçament general del País i contribuir-hi amb l'esforç de tots i amb l'alt servei dels nostres homes eminents, la Festa Nacional Republicana, malgrat les dificultats presents de la vida econòmica — no imputables a nosaltres — deu ésser celebrada amb tota l'emoció cordial que aquest poble, d'ànima essencialment republicana, posa en les seves manifestacions civils.

No us dic que així ho espero, perquè en tinc l'absoluta certesa.

Sols vull agrair-vos en arribar aquesta Diada joiosa, la vostra fidelitat i la vostra assistència durant aquest any memorable i cridar junt amb vosaltres i amb el cor als llavis

¡VISCA LA REPÚBLICA!

Tarragona, Abril de 1932.

EL GOVERNADOR CIVIL.

R. Noguera i Comet

Ban del governador civil, Ramon Noguera i Comet, en la celebració del primer aniversari de la proclamació de la Segona República, abril del 1932. AMT, A 19-148.

La manifestació davant del balcó del Govern Civil a la rambla del 14 d'Abril, durant la commemoració del primer aniversari de la proclamació de la Segona República, 14 d'abril de 1932.
Foto: Vallvé. AMT, reg. 12453.

Desfilada de les forces del Regiment núm. 18 de guarnició a Tarragona, davant de la tribuna de les autoritats, a la rambla del 14 d'Abril, durant els actes de celebració del primer aniversari de la proclamació de la Segona República. Foto: Vallvé. Publicada a *La Vanguardia*, 17 d'abril de 1932. BHMT.

Acord de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Tarragona en què es proposava els actes i el pressupost corresponent per a la celebració del segon aniversari de la proclamació de la Segona República, 5 d'abril de 1933. AMT, P 2380.

 AJUNTAMENT DE TARRAGONA
 COMISSIÓ DE CULTURA.

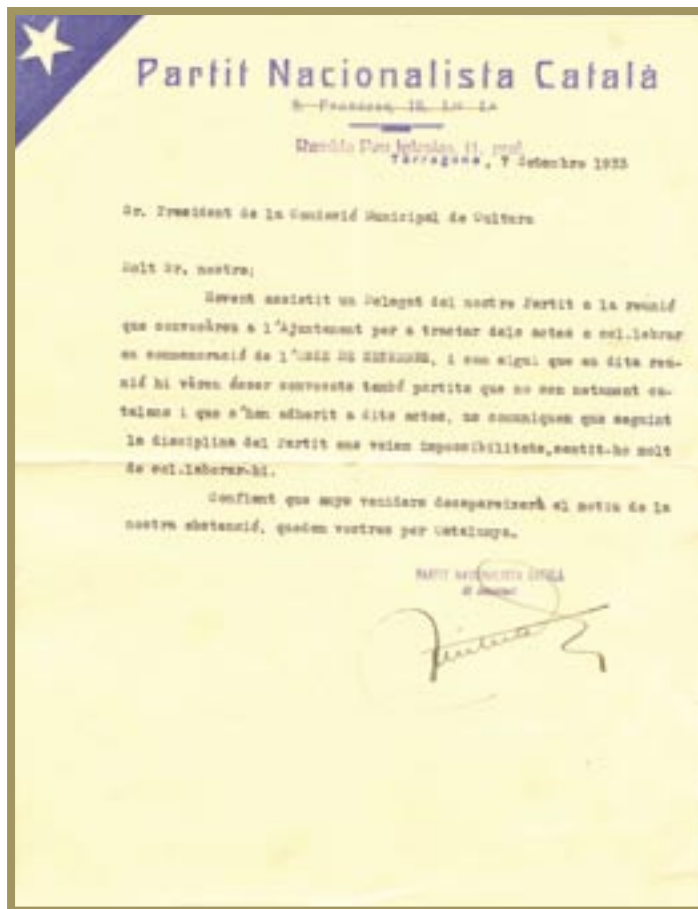
HON. SENYOR :

Per a commemorar el segon aniversari de la proclamació de la República, entant aquesta Comissió que seria convenient el celebrar alguns actes i estorjes populars durant els dies 14, 15 i 16 del mes corresponent, que podrien consistir en una recepció al Casal Municipal, castell de focs artificials a la Rambla que seria per ser la data que es va a solemnitzar, sardanes de cartanes i concert per la música militar a la mateixa Rambla i repartiment de bones als pobres, quals despeses importaran 1.790 pessetes, distribuïdes així:

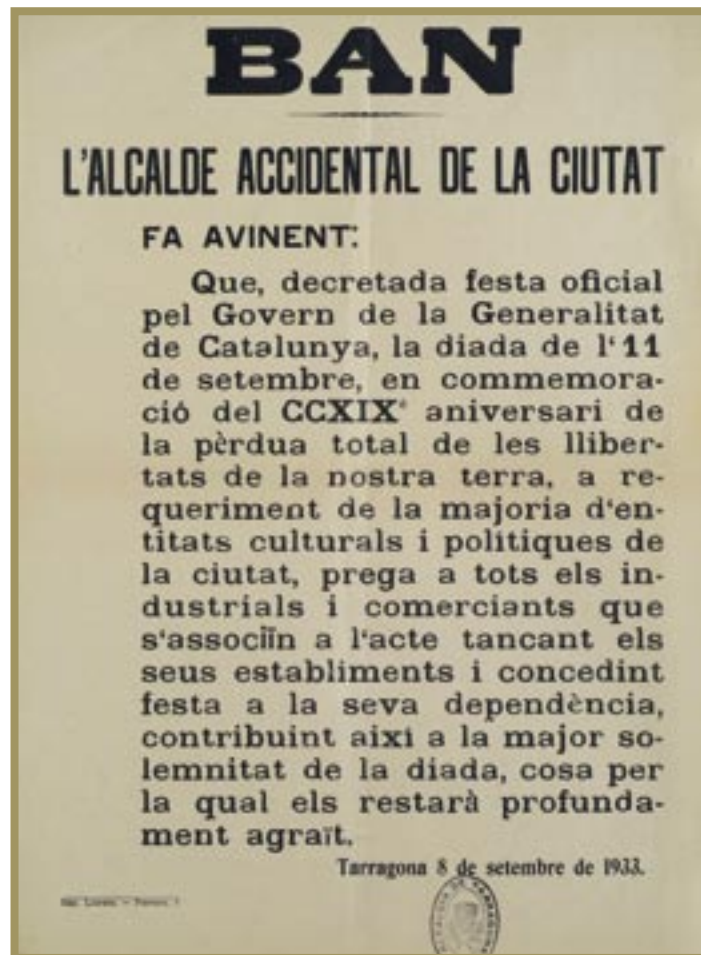
Castell de focs	800'00
Sardanes	175'00
Bones als pobres	1000'00
Ingressats	75'00
	<u>1750'00</u>

V. E.

Copiat per l'Arxiver de l'Ajuntament de Tarragona el dia 10 d'abril de 1933.
 P. A. 271.
 Tarragona, 5 d'abril de 1933.
 Comissió de Cultura.

Carta del Partit Nacionalista Català comunicant que no participarà en l'homenatge a Rafael Casanova durant la diada de l'Onze de Setembre, en desacord per l'assistència d'alguns grups polítics d'ideologia dretana (1933). AMT, P 2382.

Ban municipal que decretava festa oficial la diada de l'Onze de Setembre de l'any 1933. AMT, A 19-148.

Catalans!

L'Honorable senyor Francesc Macià, President de Catalunya, és mort.

Cridat per la nostra llei a substituir-lo interinament, el meu primer acte no pot ésser altre que l'homenatge emocionat a l'home que acaba de deixar-nos, després d'haver personificat, en una etapa de responsabilitats i de perills, tota la voluntat de recobrament que glatia en les entranyes de la nostra pàtria.

La seva figura viril, amarada d'una suggestió poderosa, resta des d'ara gravada en la nostra història amb un relleu que els anys no faran sinó purificar i enaltir.

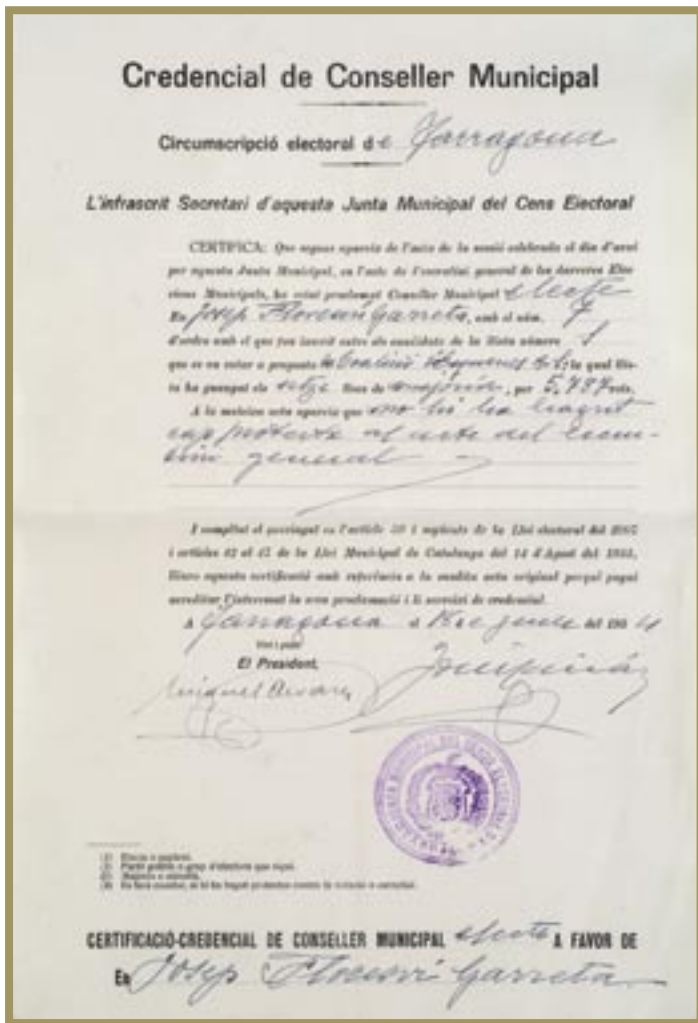
Espero que tots els catalans sabran, en aquesta hora de dol nacional, retre al Primer President de la Generalitat restaurada, el tribut que mereix per les seves altes virtuts, els seus grans sacrificis i l'amor ardent amb què va estimar Catalunya.

Palau de la Generalitat, 25 de desembre del 1933.

El President interí de la Generalitat de Catalunya.

JOAN CASANOVAS

Ban de la Generalitat de Catalunya per comunicar la mort del president Francesc Macià, desembre del 1933. AMT, A 19-148.

Credencial de conseller municipal de Josep Floresví Garreta, any 1934. AMT, P 1682.

Ban municipal per anunciar les noves mesures de control adoptades pel consistori en relació amb la contaminació acústica existent a la ciutat, any 1934. AMT, A 19-148.

Nº 11.

Junyot Escrivamb
Alcalde Acc^{al} / President

Dn. Jaquim Fort

Consellor:

Jrd. Tade

Nin

Jalvadi

Borruat

Eudobon

Nantamaris

Arana

Vicente

Malado

Franquet

Montaqui

Ricoma

Ramas

Vidal

Vadri

Bori

Brell

a la Ciutat de Saragosa, a vint d'octubre de mil nou cents trenta-quatre, i en el dinou hore, es reuniu en el Saló de Sessions d'aquesta Casa Consistorial i amb la presidència de l'Alcalde accidental, Dn. Jaquim Fort, es remou relacionats al marxa i el sentenciari autoritzant, a l'objecte de celebrar sessió ordinària.

El Dn. President, declara oberta la sessió pública i llegida l'acta de l'anterior, i aprovada per unanimitat.

A continuació es dona compte d'un ofici rebut de la Comandancia Militar, que diu així: « Para su conocimiento y efectos, participo que he recibido que Vd. alcaide de la Alcaldia-Pridencia del Excmo. Ayuntamiento de esta Ciudad, estando en dichas funciones, don Pedro Lloret orden, para lo cual convocara Vd. al Ayuntamiento en sesion extraordinaria Saragosa, 8 de octubre de 1934. El Sr. Lloret. Com. Militar actual. Julio de Castro. rubricado. D. Ben. Fort, primer teniente alcalde de esta Ciudad. »

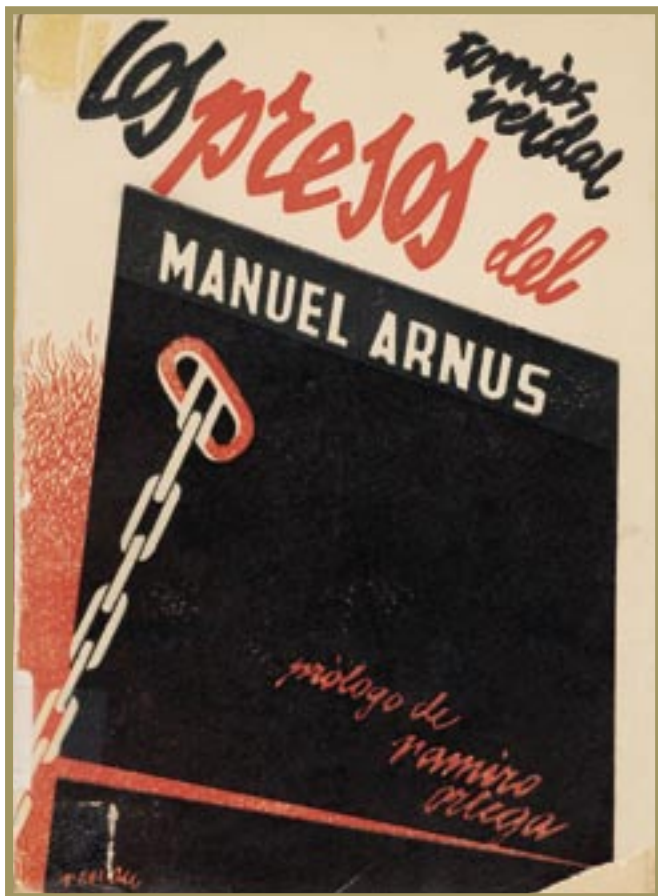
El Dn. Fort, manifesta, que assabentada l'autoritat militar de que avui es celebrava sessió ordinària, i atesa innecessària l'extraordinària, diu que tot ha estat motivat per esdeveniments històrics ocorreguts en aquest dies, per l'actiu de les autoritats de Cata. Lurja i que, com primer Conseller Regidor ocupa l'Alcaldia accidentalment.

Després es dona compte de la Comissió de Govern en el qual es proposa:

1º Primer. Que s'acordi contribuir a l'extra-

Acord municipal del dia 20 d'octubre de 1934 en el qual es llegeix l'ofici de la Comandancia Militar que ordena el cessament de l'alcalde Pere Lloret i Ordeix, com a conseqüència de la repressió política originada pels Fets d'Octubre.

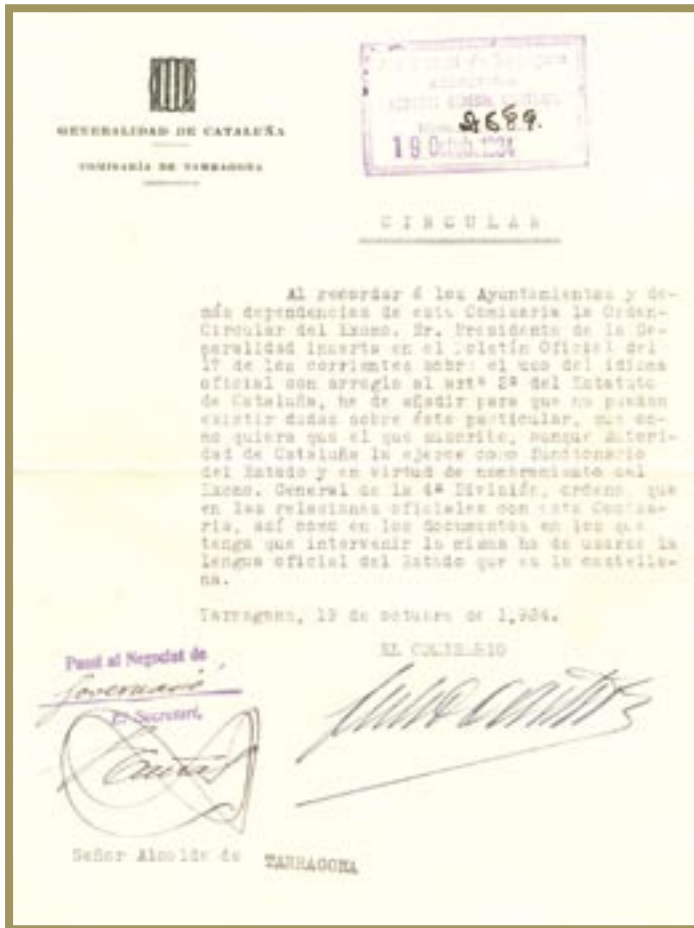
AMT, P 2146.

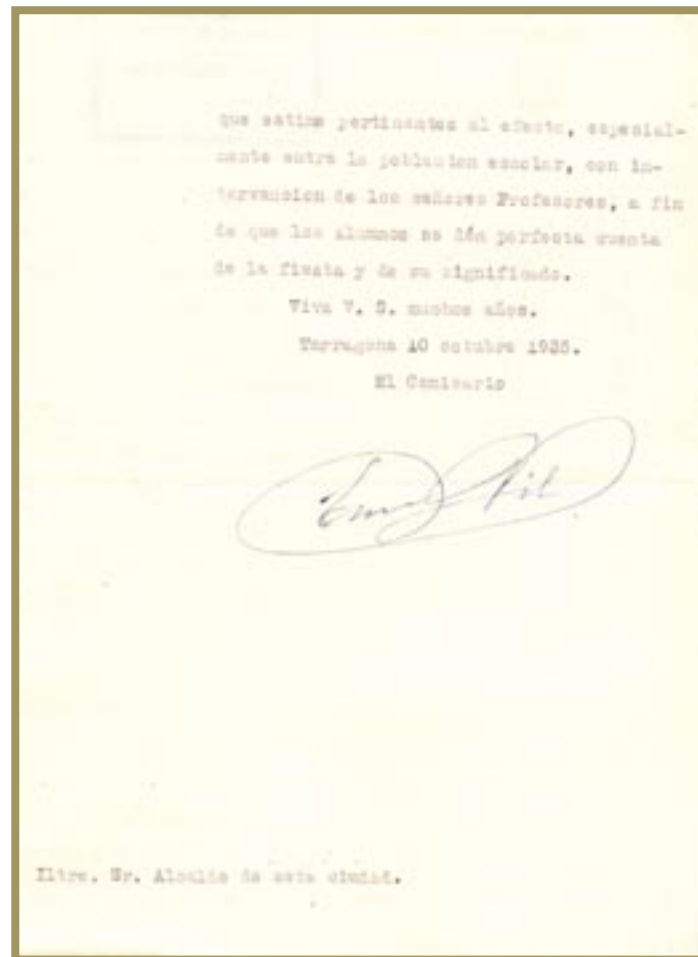
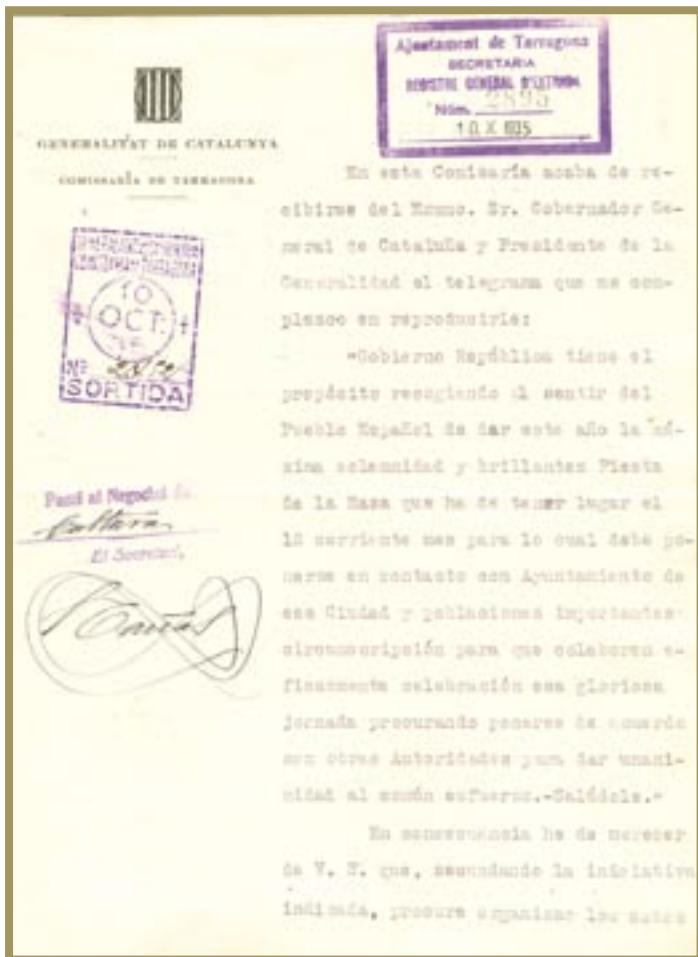
Coberta de la novel·la *Los presos del Manuel Arnús*, obra de Tomàs Verdal, publicada a Reus l'any 1935. BHMT, reg. 6704.

Grup d'empresonats en el vaixell *Manuel Arnús*, entre els quals hi ha el comissari de la Generalitat, Prunés, l'alcalde de Tarragona, Pere Lloret, els diputats Ruiz Lecina i Rouret, el primer tinent d'alcalde de Tarragona, Joaquim Fort, i diversos regidors de l'Ajuntament de Reus. Publicada al Diari de Tarragona, 21 de juliol 1935. BHMT

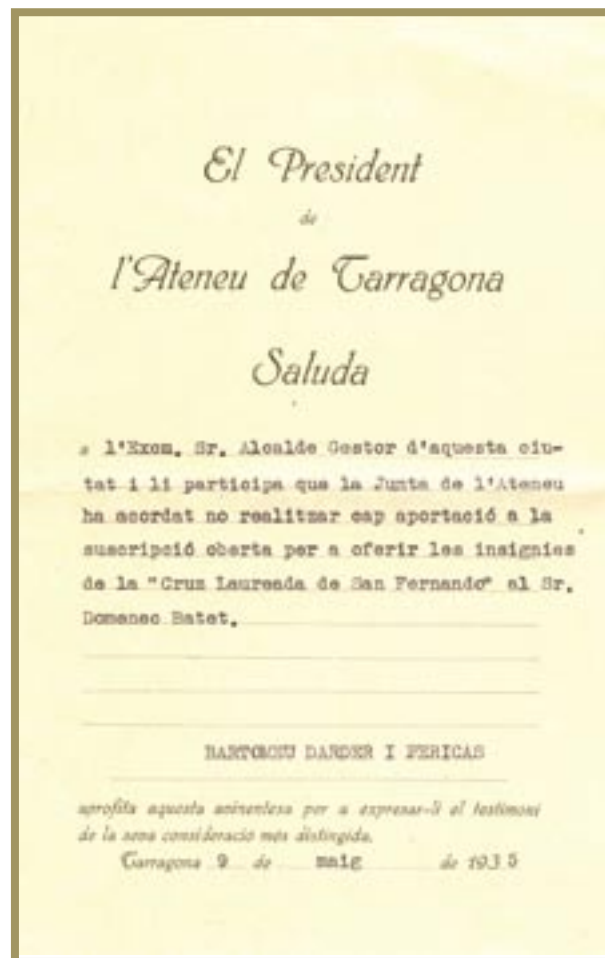
Circulars del Comisario de la Generalitat de Tarragona ordenant recuperar "la lengua oficial del Estado que es la castellana" en tots els documents oficials en els quals intervingui la Comissaria, així com la col·locació de la "bandera Nacional en sitio de honor", octubre del 1934.
 AMT, P 1684.

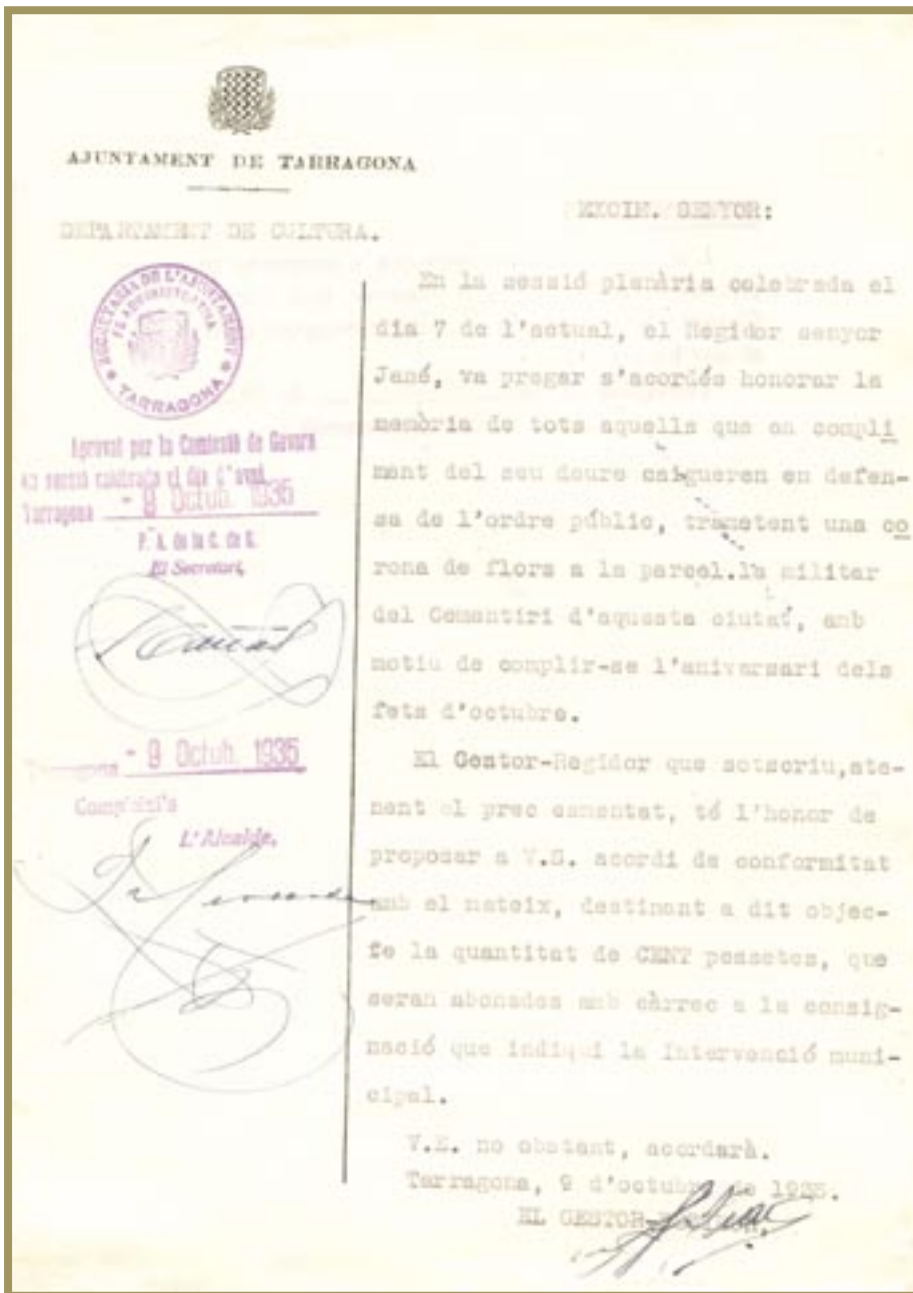
Circular de la Comissaria de la Generalitat de Tarragona ordenant recuperar la celebració de la Fiestas de la Raza, el dia 12 d'octubre de 1935. AMT, P 2382.

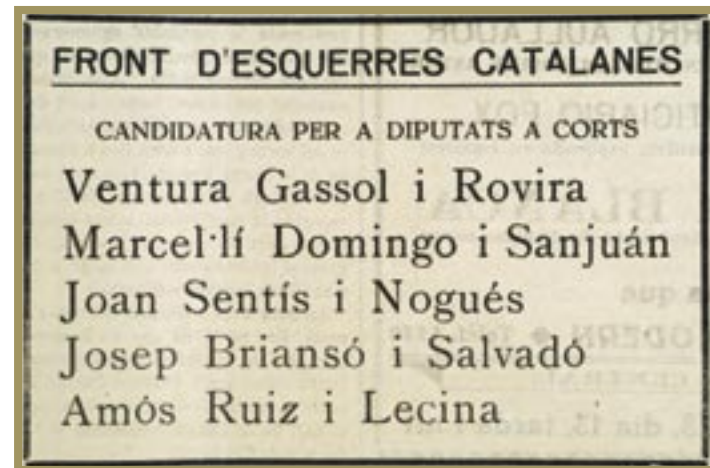
Carta d'agraïment del general Domènec Batet a la Comissió Gestora Municipal per la subscripció popular oberta a la ciutat de Tarragona per oferir-li la Gran Cruz Laureada de San Fernando, amb motiu de la seva actuació com a capità general de Catalunya durant els Fets d'Octubre, any 1935.
AMT, P 2382.

Saluda del president de l'Ateneu de Tarragona, Bartomeu Darder i Pericàs, comunicant que l'entitat que presideix no participarà en l'acte d'homenatge al general Domènec Batet, any 1935.
AMT, P 2382.

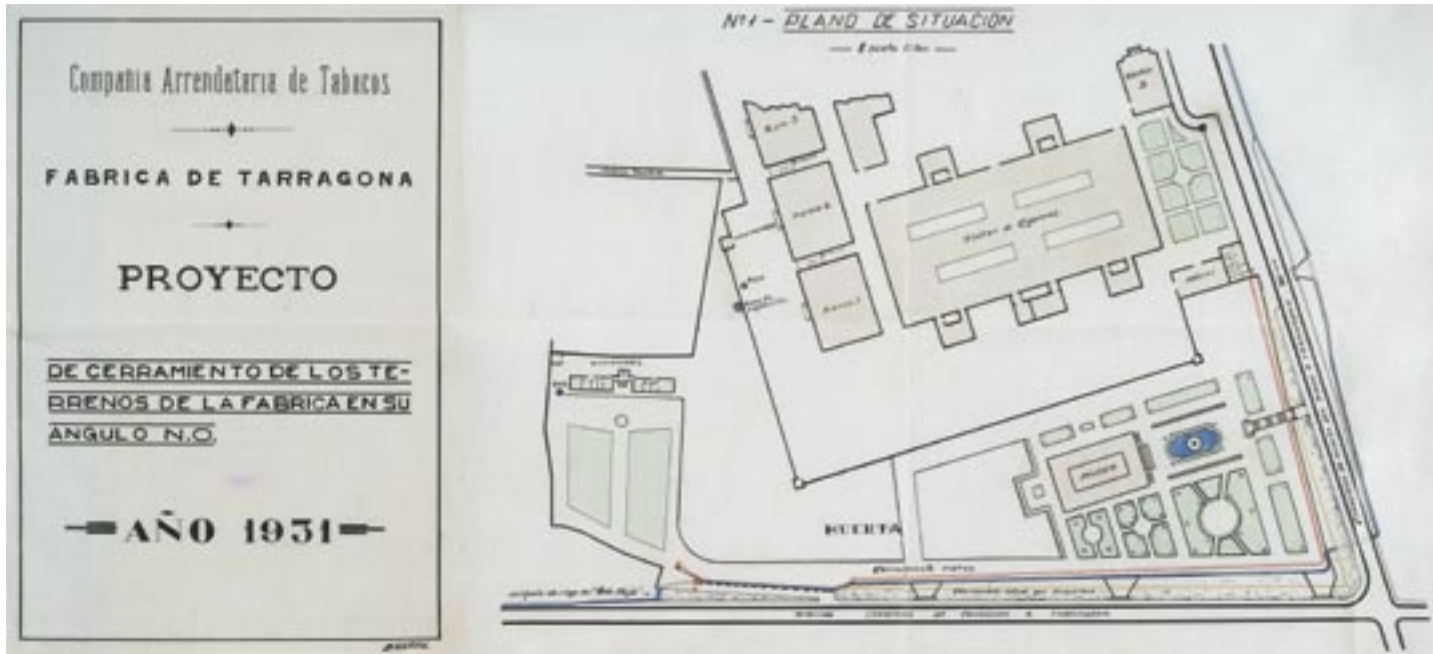

Carta del regidor de Cultura de l'Ajuntament de Tarragona proposant la celebració d'un acte d'homenatge als caiguts en defensa de l'ordre públic durant els Fets d'Octubre, octubre del 1935. AMT, P 2382.

Propaganda política del Front Català d'Ordre i del Front d'Esqueres Catalanes, publicada respectivament als diaris locals *Catalònia* i *Diari de Tarragona*, durant el mes de febrer del 1936.
BHMT.

INTERVENCIONS SOBRE L'ESPAI URBÀ

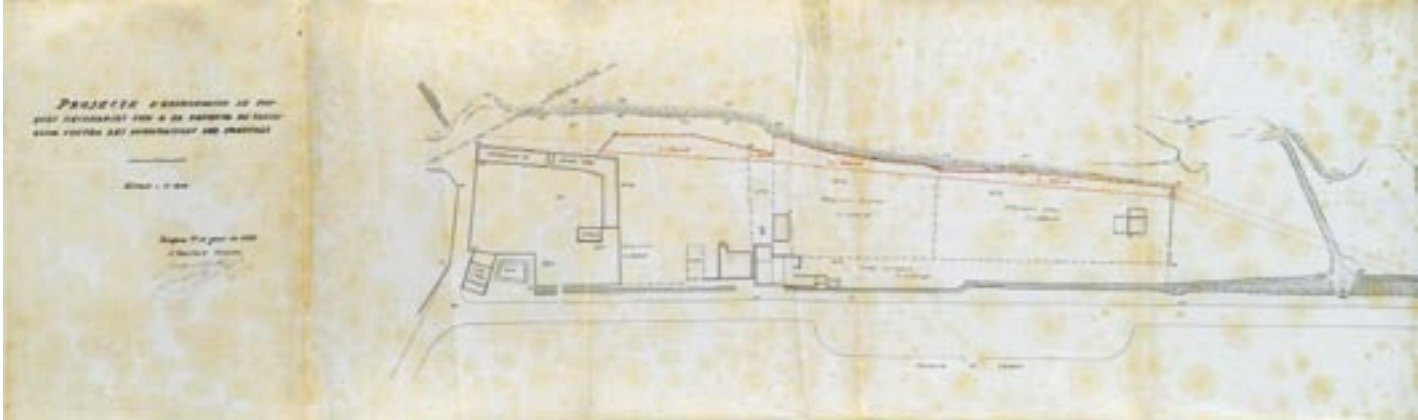

Projecte de tancament del Museu de la Fàbrica de Tabacs, de l'enginyer Josep Tulla, juliol del 1931.
AMT, Foment 11/31.

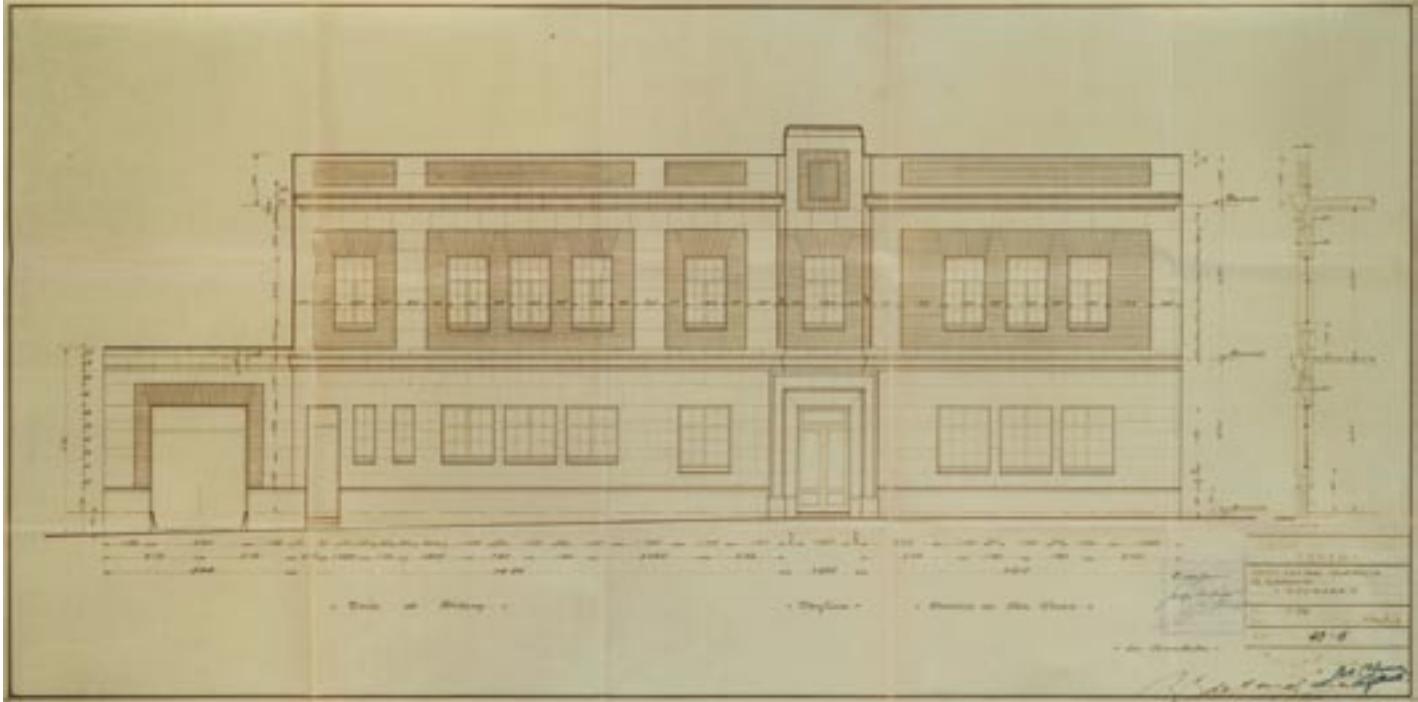
Canalització des del dipòsit de l'Oliva cap a la ciutat de l'aigua que provenia del pou Franquès, obra que solucionava el problema d'abastament que es patia.

Foto: Chinchilla. Publicada al suplement especial del *Diari de Tarragona*, 14 d'abril de 1932. BHMT.

Plànol de Josep M. Pujol amb el pla d'expropiació de finques corresponent al projecte de construcció d'un mur de contenció al llit del riu Francolí, 17 de gener de 1933.

AMT, P 1679.

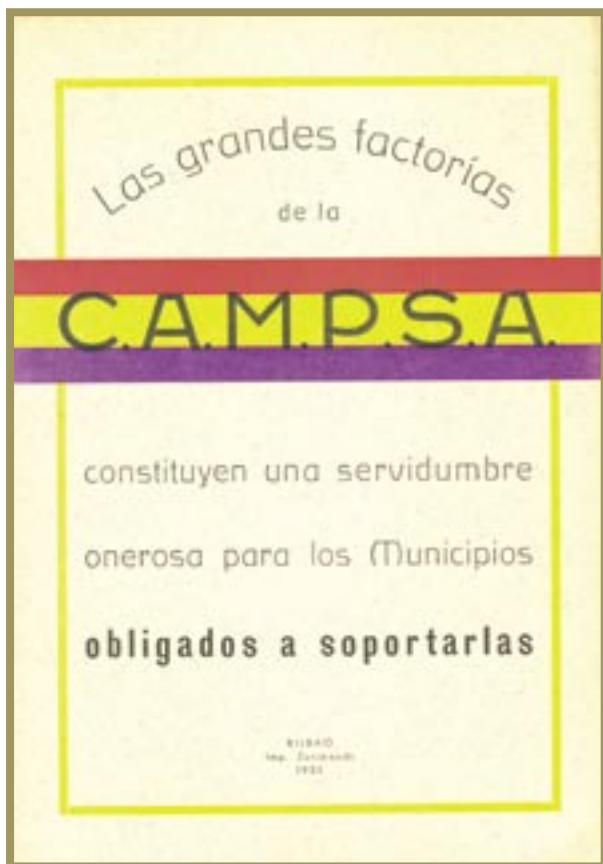
Plànol de Josep M. Pujol de la façana de l'edifici de la Central Telefònica, a la rambla del 14 d'Abril, xamfrà amb el carrer Fortuny, any 1933.
AMT, Eixample 16/34.

Projecte de la xarxa telefònica automàtica de la ciutat de Tarragona, de Damià Aragonès Puig, novembre del 1932.
AMT, P 1679.

Coberta de la guia telefònica de Tarragona i Lleida de l'any 1934, en la qual els números de telèfon de la ciutat es publiquen només en tres pàgines.
BHMT.

Coberta del llibre *Las Factorías de la C.A.M.P.S.A. constituyen una servidumbre onerosa para los Municipios obligados a soportarlas*, editat a Bilbao a iniciativa dels ajuntaments que comp-ten en el seu territori amb aquest tipus d'indústria, any 1933.
AMT, P 1682.

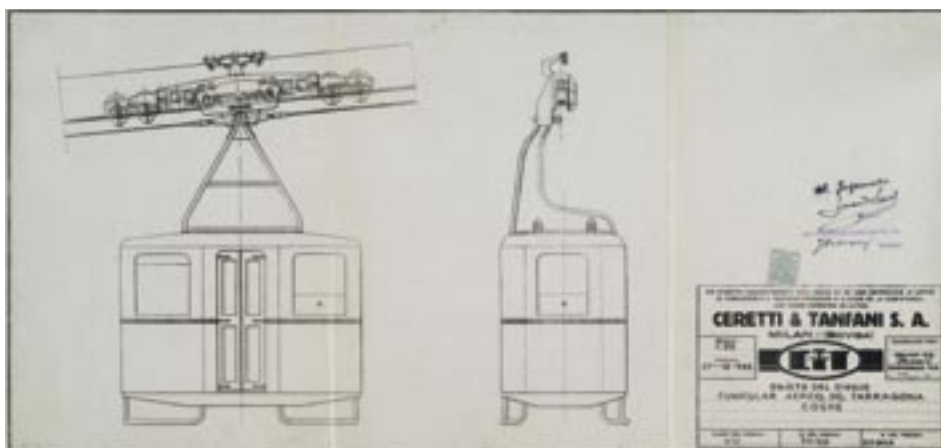
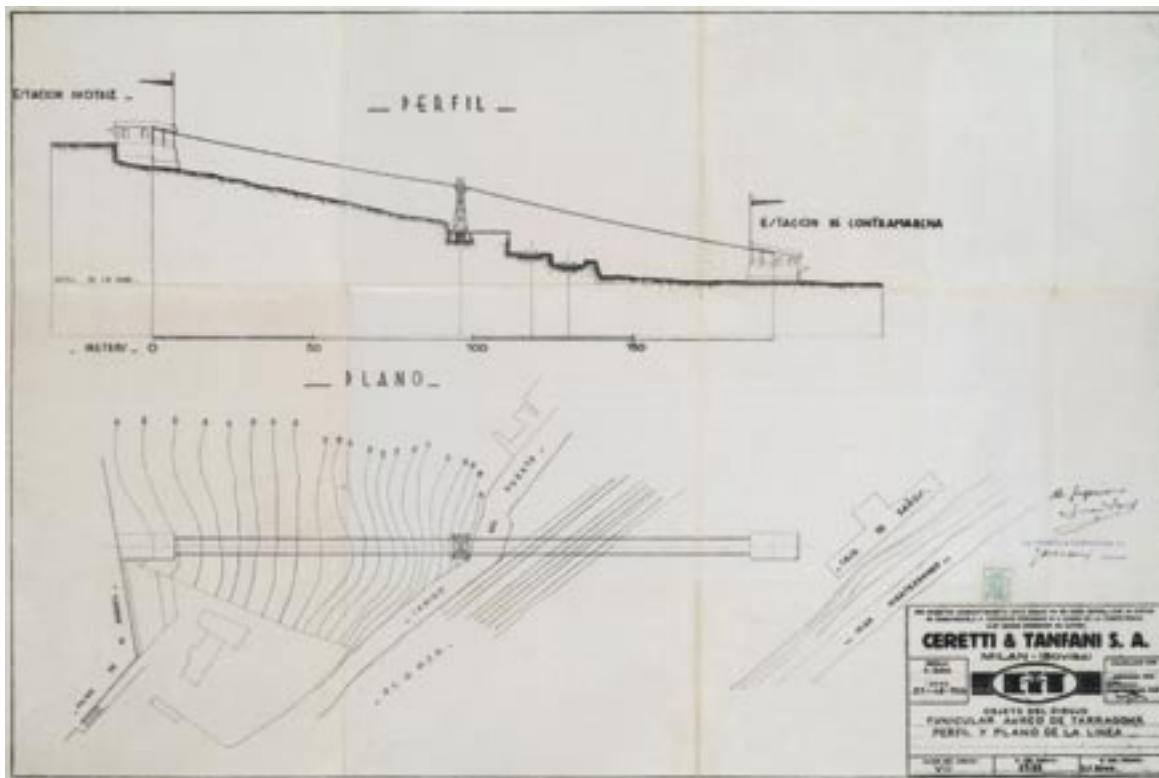

Vista de la factoria de la CAMPSA de Tarragona, publicada en el llibre.
AMT, P 1682.

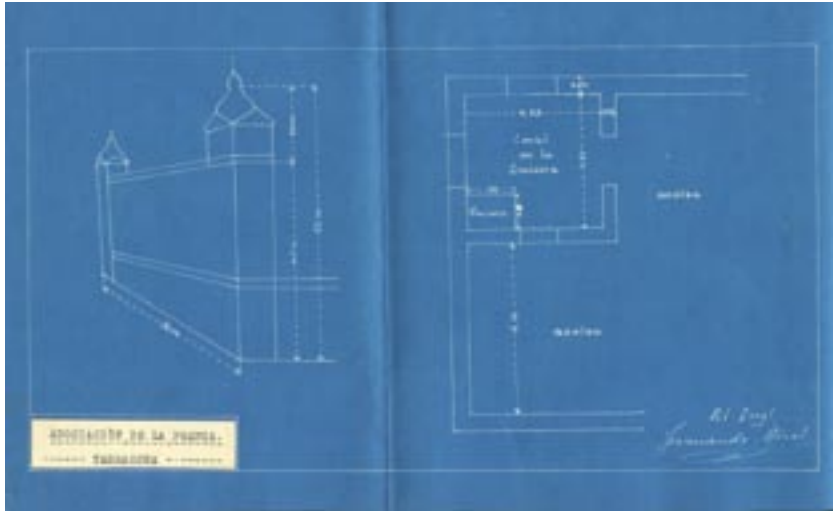

Obres de construcció d'un sortidor de gasoil al carrer Gravina, propietat de Joan Baptista Garcia Francisca, any 1932.

Fotografia: Vallvé. AMT, reg. 12446.

Projecte que no serà executat d'un transbordador aeri per comunicar el passeig de Pi i Margall i la platja del Miracle, de l'enginyer August Serres, 27 de desembre de 1933. AMT, P 1679.

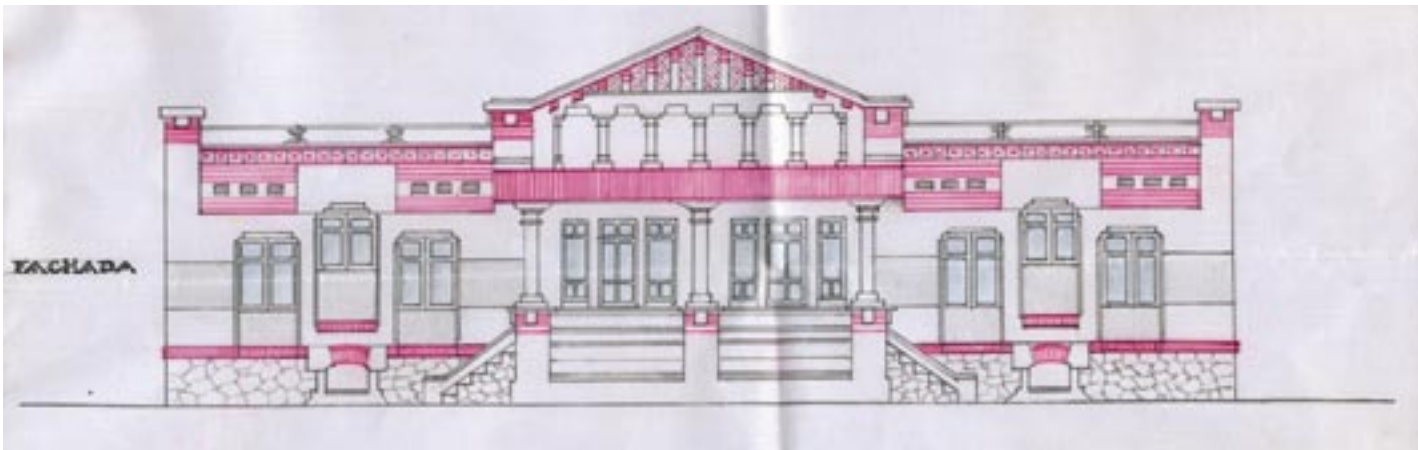

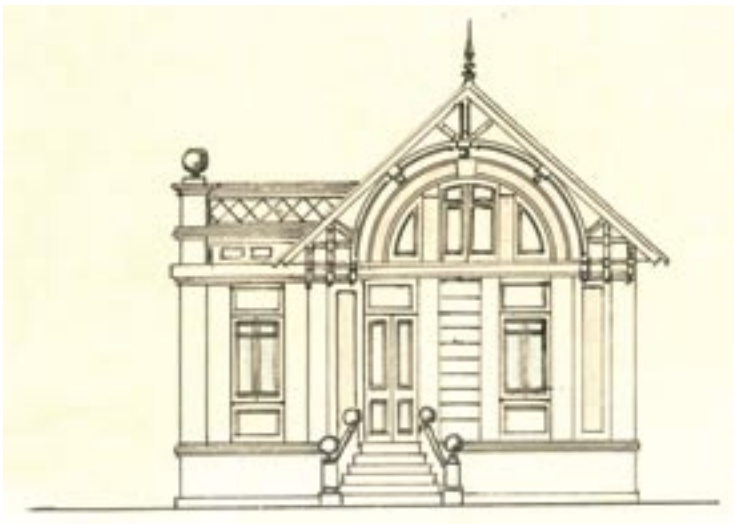
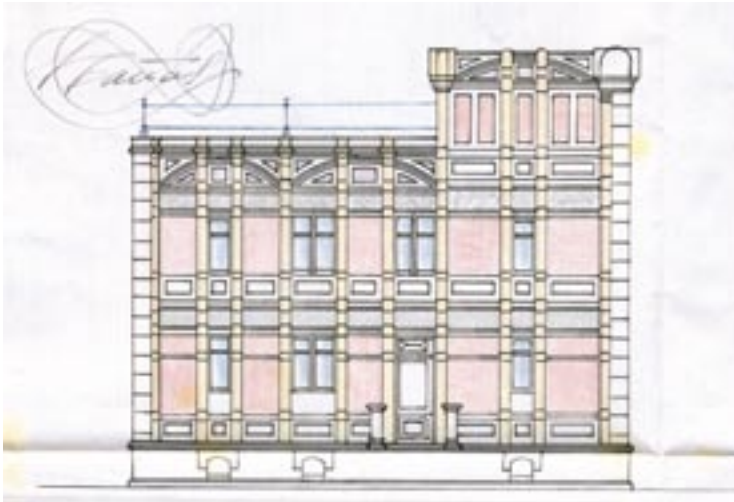
Plànol, fotografia de l'antena i informe de l'arquitecte municipal Josep M. Pujol relatiu a la sol·licitud de l'Associació de Premsa de Tarragona per instal·lar la primera emissora de ràdio, l'EAJ-33, a l'edifici de la Caixa de Pensions a la rambla del 14 d'Abril, cantonada amb el carrer d'Assalt, any 1933. AMT, P 1682.

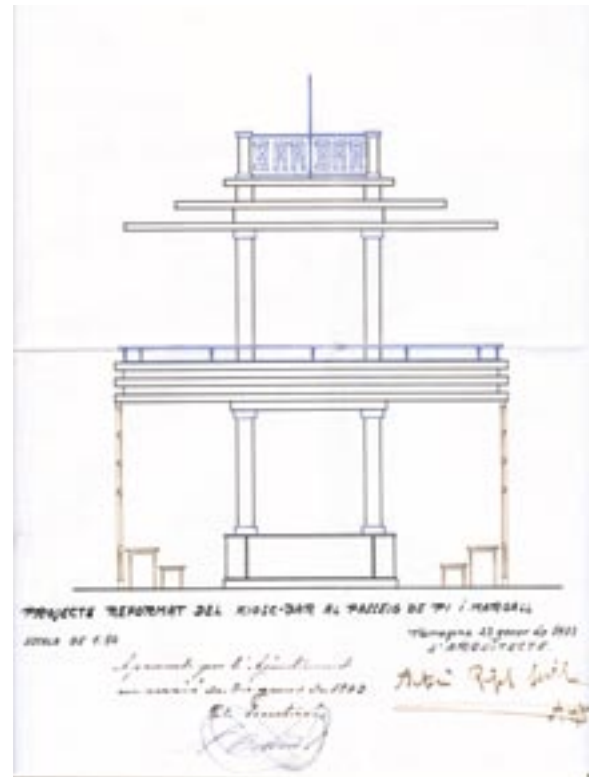

Projectes de l'arquitecte Pau Monguió de cases edificades a la Ciutat Jardí durant el període 1931-1936. AMT, Foment 31-36.

Projectes de l'arquitecte Pau Monguió de cases edificades a la Ciutat Jardí durant el període 1931-1936. AMT, Foment 31-36.

Plànol de Josep M. Pujol del projecte d'instal·lació del quiosc al passeig de Pi i Margall, actual passeig de les Palmeres, any 1933. AMT, Foment 33.

Informe de l'arquitecte municipal relatiu a l'estat de la muralla després d'un despreniment; concretament, un llenç immediat a la Torre del Cabiscol o Falsa Braga, 19 de febrer de 1932. Fotografia en la qual s'assenyalen part dels danys ocasionats. Foto: Chinchilla. AMT, Foment 2/32 i reg. 12449.

Aspecte que oferia la muralla romana després de l'esllavissada produïda el mes de febrer del 1932 i que va permetre el descobriment del relleu de Minerva. Foto: Vallvé. Publicada a *La Vanguardia*, 24 de febrer de 1932. BHMT.

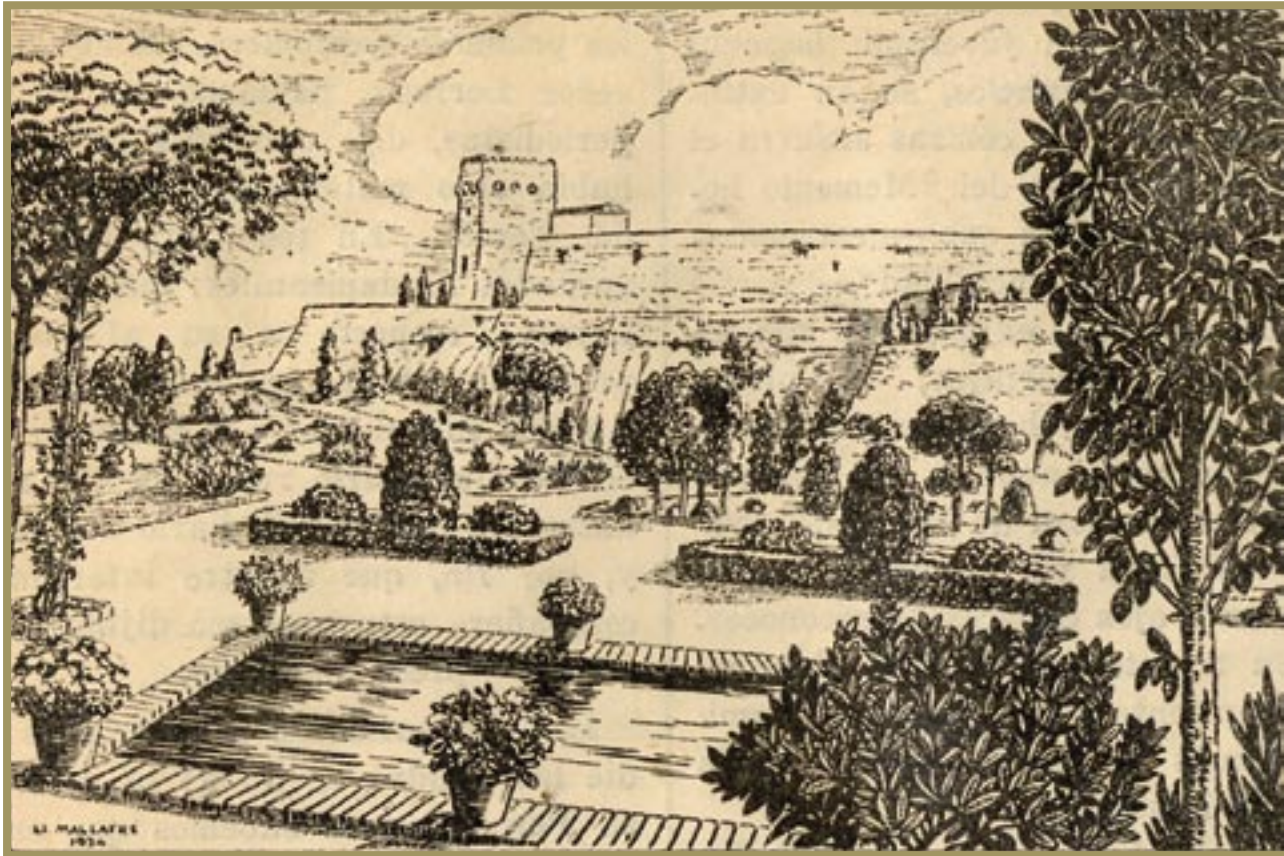
Bastida col·locada a la muralla romana després de l'esllavissada del mes d'agost del 1935.
Foto: Vallvé. Cedida per Artur Tomàs. BHMT.

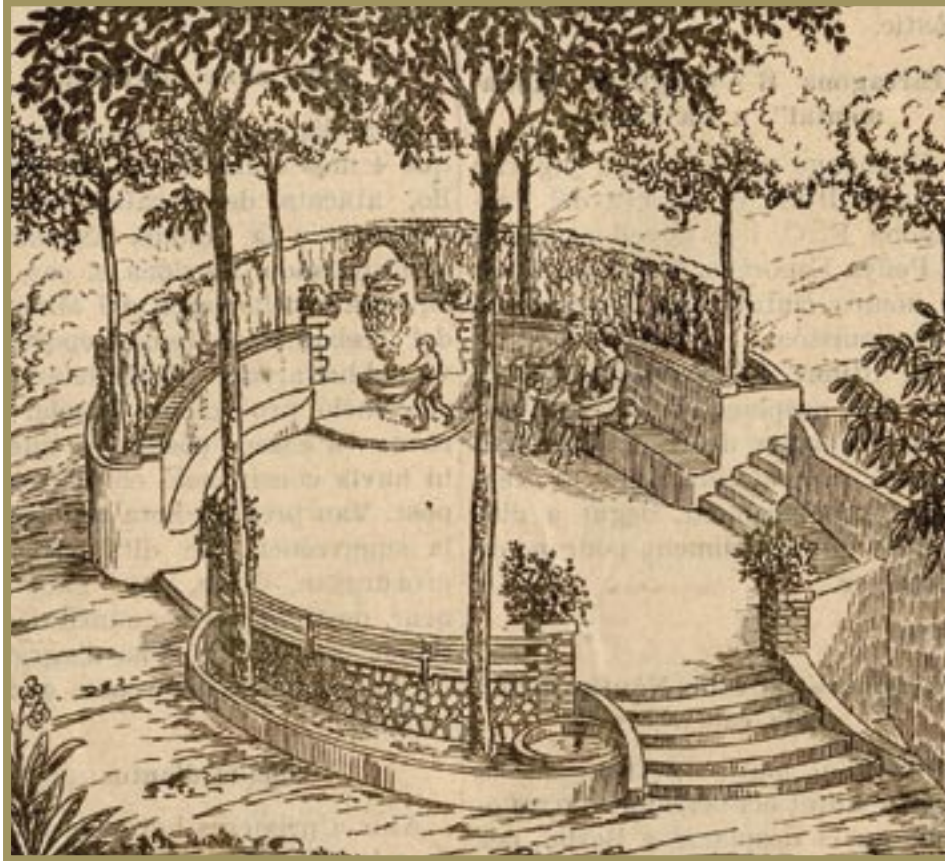
Visita al Passeig Arqueològic del director general de Belles Arts, Ricardo Orueta, amb l'alcalde Pere Lloret i altres personalitats locals.
Foto: Vallvé. Publicada a *La Vanguardia*, 5 d'abril de 1932. BHMT.

Treballs de pavimentació al claustre de la Catedral.
Foto: Vallvé. Publicada a *La Vanguardia*, 30 de novembre de 1932.
BHMT.

Projecte de remodelació dels terrenys del Camp de Mart, dibuix de Lluís Mallafre.
Publicat al *Diari de Tarragona*, 11 de novembre de 1934. BHMT.

Projecte de remodelació de la font del Llorito, dibuix de Lluís Mallafré. Publicat al diari *Catalònia*, 8 d'agost de 1935. BHMT.

EMPENTA CULTURAL: LENGUA I INSTRUCCIÓ PÚBLICA

Preus de subscripció

Un any . . . 5 pts.
Número solt
50 cèntims

Per anuncis en aquesta Revista demaneu fulla de condicions a la Redacció

REVISTA MENSUAL

Portantveu de l'Associació d'Alumnes de l'Escola del Treball de Tarragona

ANY III	TARRAGONA, ABRIL DEL 1933	NÚM. 16
---------	---------------------------	---------

SUMARI.—Editorial: «Quatre anys...».—De l'Escurrió a Tremp, Camarasa i Sorós, per Santiag Davó i Adolf Ferraté.—La indústria avans que el suburbi, per P. Porta.—Escollint país piays, per el Soró.—Diversions científiques: «Júpiter», per S. Dandó Alarma.—La Taquígrafia, per A. R. Gant.—Societat artística: «L'art a casa nostra», per Josep Vidal i Balart.—Societat d'aviació: «De l'Exposició d'Aviació que la nostra Societat celebrà a l'Ateneu de la nostra ciutat»,—Societat Esportiva: «Basket-ball», per A. Bara i Gualart.—«Notícies» Associació.—«Per un concert literari».—«Conceptes de problemes científics».

Capçaleres d'algunes de les nombroses revistes publicades en català durant la Segona República.
BHMT.

VIDA Afavoriu els nostres
anuncians

Redacció i Administració
INSTITUT
«MARTÍ D'ARDENYA»
TARRAGONA

ESTUDIANTIL

Revista quinzenal portantveu de l'Institut «Martí d'Ardenya»

Any I	Dijous 15 de novembre del 1934	Núm. 1
-------	--------------------------------	--------

PROFETANIA ABANS
REVISTA CIENTÍFICA, LITERARIA I ARTÍSTICA **BATXILLER**

GUJJE I HIIH Fundat en MCMLXXXIII

Organ dels estudiants de les Comarques Tarragonines

Director: **J. Boronat i Serra**

Adreces de la Redacció d'aquesta Revista: **Tortosa:** Cervantes.-Telèfon 286 R
Tarragona: Unió, 30. Telèf. 1579 **Falset:** C. de Dalt, 68.-Telèfon 75 R
Valis: Av. Francesc Macià, 40.-Tel. 73 **Reus:** P. República 14.-Tls. 148X, 337R

ANY III GENER, 1935 NÚM. 25

Núm. 46 ABRIL DEL 1936

FOMENT DE LA SARDANA

L'HARMONIA

ANY VI — ADHERIT A LA LLEGA SARDANISTA — ESTATGE SOCIAL ATENEU DE TARRAGONA

ANY VIII

MARÇ - ABRIL 1936

NÚM. XXXI

BUTLLETI
PORTAVEU DE LA
Agrupació Excursionista Ginesta
Rambla 14 d'abril, núm. 51 i 53
TARRAGONA

NUMARI.—Mots de recordança.—Curs de noies.—Banda d'una excursió a Tarragona.—1935, 21 de Maig 1936.—«Diguem en què vas i te diré...».—«Temes locals».—«Nata soltes».—«Conventària».—«Programa d'Excursions».

ANY VII TARRAGONA: SETEMBRE - OCTUBRE 1934 NÚM. 29

BUTLLETÍ
DEL GRUP EXCURSIONISTA
MUNTANYENC

REDACCIÓ: AUGUST, NÚM. 11, RAIXOS

RESUM.—Text: «L'estat d'August».—«Historial dels Alps excursionistes».—«El Museu Arqueològic».—«Excursió a Montroi».—«Noves».—«Programa d'Excursions».

TARRAGONA I EL CAMP

IL·LUSTRACIÓ CATALANA QUINZENAL DE LITERATURA I ART

ANY I - NUM. 2

Subscripció trimestral:

3 PEsSETES

15 d'octubre del 1934

EDITOR: JOAN TORRES BOUSQUET

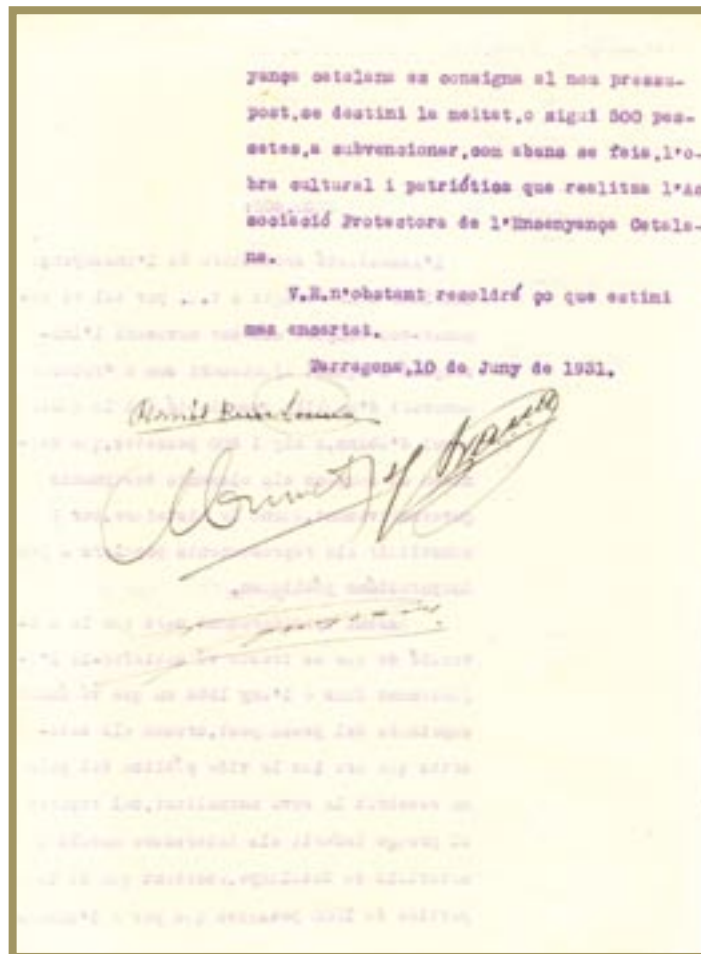
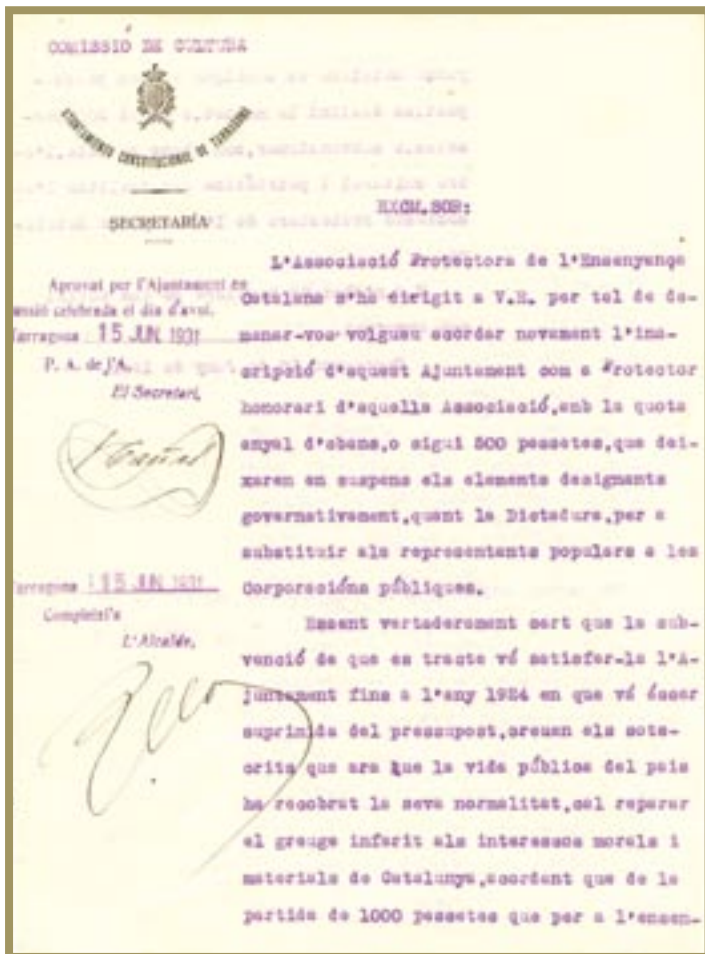
DIRECTOR: JOSEP PUIG I BOSCH

DIRECCIÓ GENERAL:

Julà Nogués, 14, ent. 2.*

Telèfon 507

TARRAGONA

Proposta de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Tarragona relativa a la concessió d'una subvenció a l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana (APEC), després de molts anys de no donar suport a cap iniciativa per al desenvolupament de la llengua, juny del 1931.
AMT, P 2381.

Logotip de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana (1931).
AMT, P 2381.

Escola Nacional Graduada de la plaça de Prim

Mestres: Sr. Pau Delclòs i Dols, director
 Sr. Francisco Vivas i Lagrava
 Sr. Jacint Parria i Japutxasce
 Sr. Lluís Tàrrer i Nalla

Per a prendre part al Concurs de llengua catalana convocat pel Govern d'Ajuntament d'aquesta ciutat, els mestres de dita Escola, per a l'efecte, han seleccionat els alumnes següents:

Nom i cognoms	Edat cont. pluri	Domicili	Observacions
Antoni Solé Vinyà	13	Canelles, 12, 2 ^a , 1 ^a	
Josep Ferrerell Sasol	16	Colera, 11, baixos	
Franç. Regordosa Díez	12	Apuñaca, 7, 1 ^a	Sols 9 mesos de residència a Catalunya
Josua i Ferrer de Jiminyà	12	Urdi, 37, 1 ^a	Sols 9 id. de id. " id.
Lluís Ricó Gaspar	12	Cervera, 13, 1 ^a	
Ramon Ricó Gaspar	11	Castellnou, 6, 2 ^a	
Pere Godall Gaudin	11	Sr. Joan, 6, baixos	
Ramon Vives Vives	11	Subquillera, 7, baixos	
Dominic Canals Gibert	11	Colera, 7, 1 ^a	
Josep Vinyà Mombal	12	Colera, 7, 1 ^a , 1 ^a	
Josep Vives Comança	11	Parimete, 3a, 1 ^a , 1 ^a	
Josep Lluís Batlle	11	Llover, 7, 1 ^a	
Salvador Caballé Solé	10	Rebollar, 4, baixos	
Antoni Miquel Borràs	10	San Martí, 2, baixos	
Salvador Castells Carrasco	12	San Martí, 11, 2 ^a , 3 ^a	
Antoni Borràs Ferrer	11	Urdi, 4, 2 ^a , 1 ^a	
Mig. Ricó Montaner	11	Osona, 11 del Port	Sols 9 mesos de residència a Catalunya
Antoni Vallés Rufé	10	R. Borabella	

Relació d'alumnes de l'Escola Nacional Graduada de la plaça Prim, dirigida per Pau Delclòs Dols, inscrits al Concurs de Llengua Catalana organitzat per l'Ajuntament de la Tarragona, juliol del 1932.

AMT, P 2381.

Segon concert organitzat per l'Auditori Natural de Catalunya a la pedrera romana del Mèdol.

Foto: Vallvé. Publicada a *La Vanguardia*, 16 de setembre de 1931. BHMT.

Les autoritats surten de l'Ajuntament per dirigir-se a la plaça de les Cols, on es descobrirà la làpida que dóna el nom de Santiago Rusiñol a l'esmentat espai urbà.

Foto: Vallvé. Publicada a *La Vanguardia*, 30 de setembre de 1931. BHMT.

Familiars de Julio Antonio davant el *Monument als Herois de 1811*, inaugurat el 24 de setembre de 1931. Publicada a *La Vanguardia*, 30 de setembre de 1931. BHMT.

Membres de l'Orfeó Tarragoní l'any 1934. Publicat al programa oficial de les Festes i Falles de juny del 1934. BHMT.

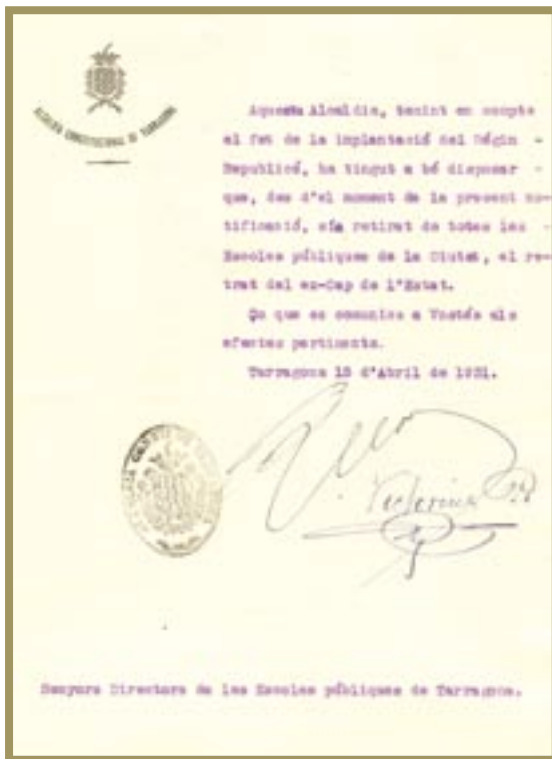

Cartell del II Congrés d'Arquitectes de Llengua Catalana que tingué lloc a Tarragona del 12 al 14 d'octubre de 1935, organitzat per l'Associació d'Arquitectes de Catalunya.

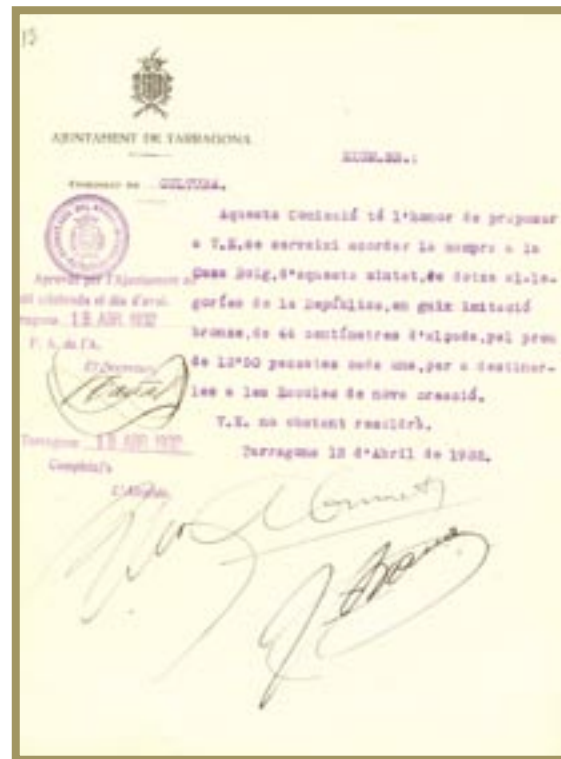
Autor: R. Argilés. 68 x 53 cm. BHMT, reg. C 2738.

Cartell del festival organitzat per l'Associació de la Premsa de Tarragona a benefici de les colònies escolars de premsa que tingué lloc al Teatre Tarragona el 4 de maig de 1934. Autor: Oliva. 100 x 70 m. Reg. C. 2736. BHMT.

Ofici de l'Alcaldia comunicant als directors dels centres escolars la retirada del retrat d'Alfons XIII de totes les escoles d'ensenyament públic de la ciutat, el 15 d'abril de 1931, l'endemà de la proclamació de la República. AMT, P 2379.

Proposta de la Comissió de Cultura relativa a la compra de dotze alegories de la República a la Casa Roig, 13 d'abril de 1932. AMT, P 2381.

Targeta publicitària de la Casa Roig, any 1932. AMT, P 2381.

PROVINCIA DE TARRAGONA.

AYUNTAMIENTO DE TARRAGONA.

Estado de las cantidades dedicadas a la Primera enseñanza antes y después del 14 de Abril de 1931 y demás extremos reclamados por el Sr. Ministro de Instrucción Pública.

Cantidades dedicadas a la 1ª Enseñanza.		Diferencia número Escuelas.		Presupuestos para cántinas, becas, ropas y colonias escolares.		Número de niños que se beneficiaban		OBSERVACIONES.
Antes del 14 de Abril	Después del 14 de Abril	Antes del 14 de Abril	Ahora	Antes del 14 de Abril	Ahora	Antes del 14 de Abril	Ahora	
87.702'50	124.211'00	22 Escuelas con 33 grados.	32 Escuelas con 43 grados.	-----	5.320'50	1.800	2.200	

Vº Bº
El Alcalde, .

Tarragona 14 de Marzo de 1932.

El Secretario,

Estat de comptes amb les quantitats dedicades per l'Ajuntament de Tarragona a l'ensenyament primari, abans i després de la proclamació de la Segona República, enviat al governador civil, març del 1932.
AMT, P 2379.

Imatge de l'interior d'una escola publicada en el llibre *El problema escolar a Tarragona*, editat l'any 1932 per la Comissió Municipal de Cultura de l'Ajuntament.

Foto: Vallvé. AMT, reg. 12456.

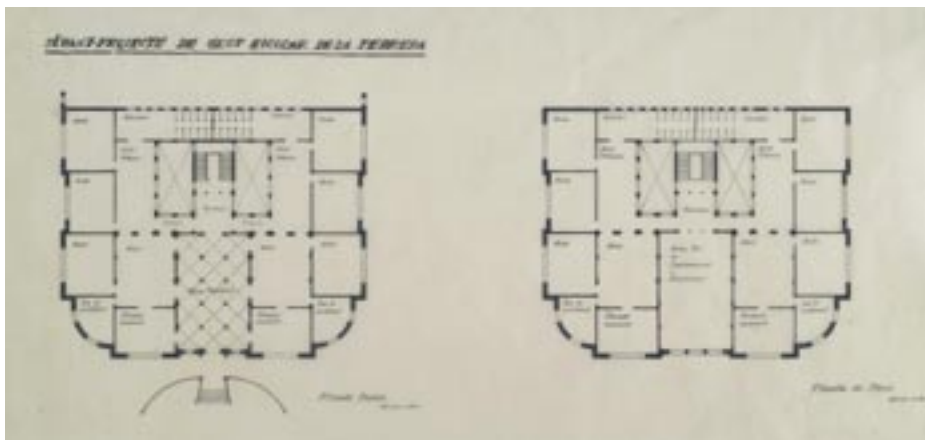
Perspectiva del projecte d'ampliació de
l'Escola Saavedra, de Josep M. Pujol,
any 1932.
AMT.

Diverses vistes i plànols de les construccions escolars projectades per l'arquitecte Josep M. Pujol al llarg del període republicà i que no s'arribaren a dur a terme, any 1932.

AMT, Cartografia.

Avantprojecte del Grup Escolar de la Pedrera, carrer Ponç d'Icart. Façana principal amb la bandera republicana. Vista de la planta baixa i de la planta primera.

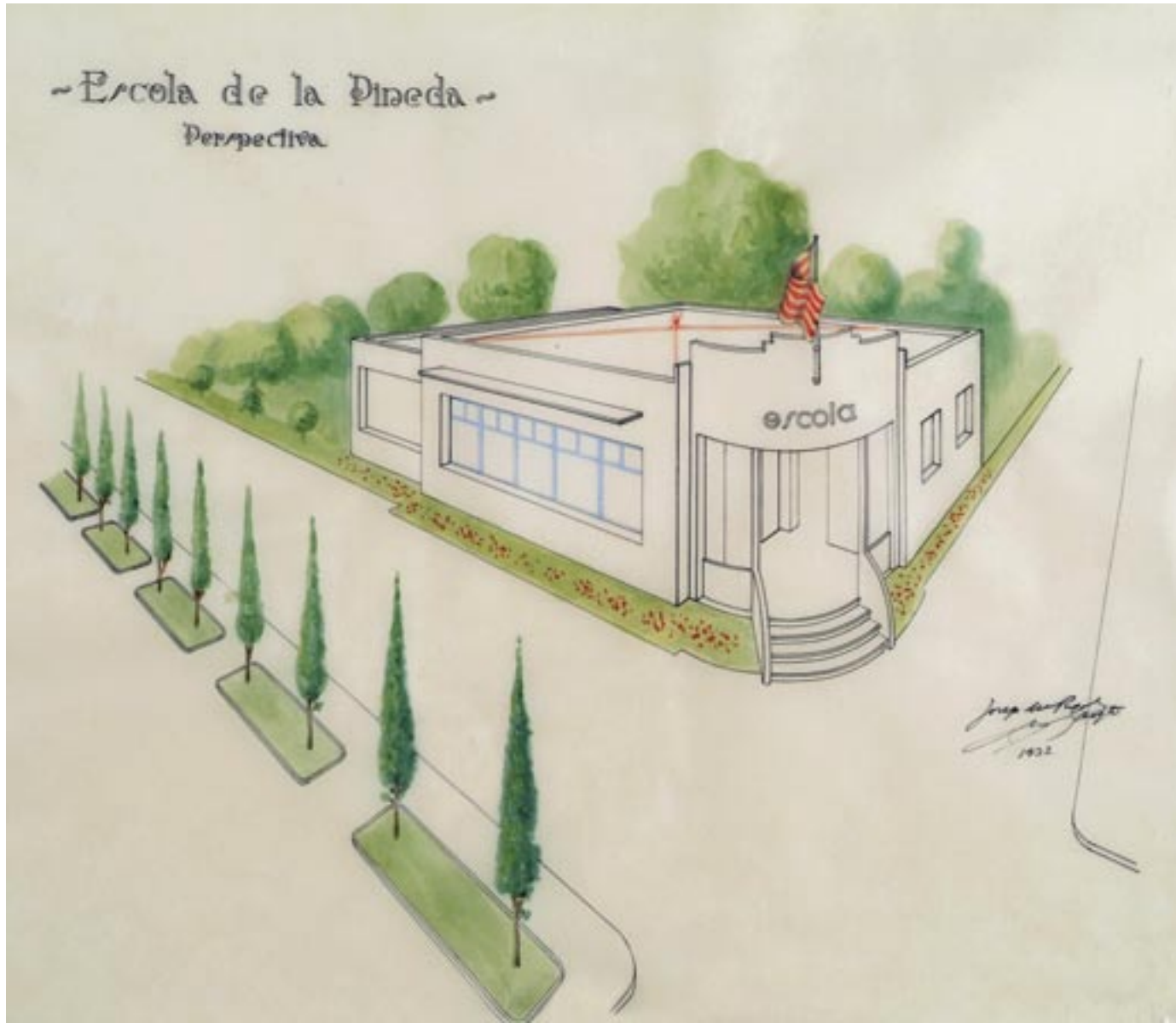

Perspectiva de l'Escola Mixta de l'Ar-rabassada.

Perspectiva de l'Escola del Mar, a la platja del Miracle.

Perspectiva de l'Escola de la Pineda.

Membres de la Secció d'Aviació de l'Associació d'Alumnes de l'Escola del Treball, al pati del centre ubicat al carrer Jaume I amb l'avió regalat pel Sr. Armangué.
Foto: Vallvé. Publicada a *La Vanguardia*, 16 de juliol de 1931. BHMT.

Elevació de globus durant la festa celebrada pels nens de la Beneficència Provincial, 26 de setembre de 1931.
Foto: Chinchilla. Publicada a *La Vanguardia*, 26 de setembre de 1931. BHMT.

EN ESPAÑA

DIARI

ARRÓS A LA MILANESA. MACALLÀ A LA BISCAINA. GALIEN.

1/2 k carn magra 125 grams pernil 2'S k arròs 1/2 k tomquet 375 grams cebes, mitja cebaça d'allis una mica de julivert 125 grams formatge ralliat 1/4 de litre oli 100 grams lliard. 4 k bacallà 1/2 litre d'alli 2'S k tomquet 1 llimona pebreta. 150 galetes.

DIARI

ENCUPELLA I CARN D'OLLA AMB PILOTA. COCOINAT.

1 k gallina 2'S k beu 1 1/4 k vedella pilota 1/4 k carn magra 1/4 k cansalada 1/4 k os de pernil 5 k patates 1'S k cigrons 2'S cols 22 1'S k pasta sopa 1/4 k farina 6 ons. 2'S k cecanyat.

DIARI

ELIVINS CIRARS. BROUAT DE VEDALLA. FRUITA.

2 k llenties 1/2 k tomquet 1/4 k cebes 1/4 litre oli 1/4 k arròs 15 grams ametlles torrades. 4 k vedella per a rostir amb una patata téfrea 100 grams cansalada 100 grams tomquet 100 grams de cols 1 cebaça d'allis. 5 k fruita.

DIARI

MACARRONS A LA ITALIANA. VEDALLA DORIDA AMB PATATES. GALIEN.

1/2 k carn magra 125 grams de pernil 2'S k macarrons 125 grams botega de vaca 250 grams formatge ralliat 1/2 k tomquet 1/4 k cebes 1/4 k lliard. 2'S k vedalla per a rostir amb una patata téfrea 100 grams cansalada 100 grams tomquet 100 grams de cols 1 cebaça d'allis 200 grams de lliard 5 k patates. 150 galetes.

DIARI

MONGIBO OUSIARS. LLOÇ RENOSAT. ENJAM. GALIEN.

4 k mongetes 1/2 k costella de porc 1/4 k tomquet 100 grams de cols 1/4 litre oli. 4 k lloç 6 ons 5 onzams 1 1/4 litre d'alli. 200 galetes.

DIARI

ENCUPELLA DE PAGA. BIFES AMB TOMQUET. COCOINAT.

1 k mongetes 1/2 k cigrons 1'S k patates 2 cols 1'S k arròs 1/4 litre d'alli 1/4 k tomquet 1/4 k cebes. 2'S k vedella bifres 1/4 litre d'alli 100 grams lliard 1'S k tomquet 5 k cecanyat.

Menú setmanal programat per a cinquanta nens a la cantina Escolar del carrer Major, any 1934.
AMT, P 2379.

PRESUPUESTO DE GASTOS

PARA EL MANTENIMIENTO DE UNAS SEMI-COLONIAS ESCOLARES MARITIMAS, COMERCIALES Y POR EL MANTENIMIENTO ADECUADO DE VARRASSA.

		<u>PANTALLER</u>	<u>TOTAL</u>
<u>ALIMENTACION</u>	100 comedores, a 1'20 pesetas día rins durante 45 días	2,000'--	
	2 Maestros, 1 cocinero, 4 ayudantes y 1 guarda-bodega	400'--	2,400'--
<u>PERSONAL</u>	2 Maestros a 125 pesetas uno . . .	250'--	
	1 Cocinero a 25 pesetas semana . . .	175'--	
	4 Ayudantes a 15 ss. de una	400'--	
	1 Guarda-bodega a 20 ss. de	210'--	1,100'--
<u>MATERIAL</u>	120 vestidos niño, a 5'00 ptes uno . . .	600'--	
	60 vestidos niña, a 5'00 ptes uno . . .	300'--	
	100 zapatos, a 1'20 ptes. uno	120'--	
	100 toallas a 1'20 ptes uno	120'--	
	400 pares alfileretes a 1'20 per	600'--	
	100 trajes baño a 1'00 ptes uno	100'--	
	100 cepillos dientes a 1'-- ptes. uno . . .	100'--	
	Material escolar diverso	75'--	
	Juegos, periódicos infantiles, etc	75'--	
	Renovación y reparación material	120'--	
Limpieza vestruario y local	120'--		
Instalación	200'--	2,900'--	
<u>TRANSPORTE</u>	De las comedores (diaria)	600'--	
	Del material	120'--	720'--
<u>IMPREVISTOS</u>	Para contingencias no previstas	60'--	60'--
TOTAL GENERAL DE GASTOS		13,600'--	13,600'--

Importa el total general de gastos del presente presupuesto, las figuras que se expresan en pesetas.

TARRAGONA, 22 de junio de 1935.
EL ALCAIDE - GARCIA,

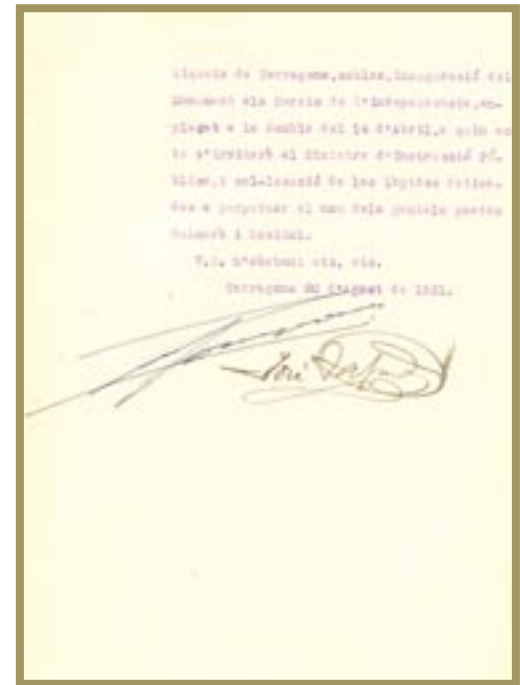
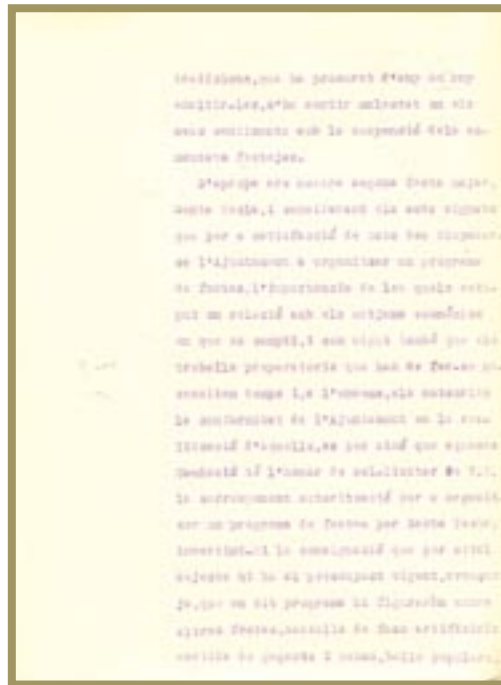
Pressupost de despesa destinada a la compra dels materials necessaris per a les colònies escolars realitzades a l'Ar-rabassada, estiu del 1935.
AMT, P 2382.

Inauguració de les instal·lacions de l'Escola d'Art al carrer Gasòmetre, amb l'assistència del conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Duran i Ventosa, el president del Patronat de l'Escola, Toda, el bisbe auxiliar Borràs,

el comissari delegat de la Generalitat, Vila, i l'alcalde Atanasi Ramas, el dia 29 de maig de 1935.
Foto: Vallvé. AMT, reg. 12454.

ACTIVITAT LÚDICA

Proposta de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Tarragona per demanar l'assignació de més recursos per a la celebració de les Festes de Santa Tecla, atès que les de Sant Magí no es van celebrar. La suspensió fou

conseqüència de "motius de caràcter econòmic i atinent, demés, l'estat anormal que han creat en la majoria de pobles les qüestions socials", 20 d'agost de 1931. AMT, P 2380.

El Magí de les Timbales i els Gegants per la rambla del 14 d'Abril de la ciutat durant les Festes de Sant Magí del 1932.

Publicada a *La Vanguardia*, 25 d'agost de 1932. BHMT.

Carrossa que va guanyar el primer premi ofert pel ministre d'Agricultura, durant les Festes del Cós del Bou, agost del 1932.

Foto: Vallvé. Publicada a *La Vanguardia*, 25 d'agost de 1932. BHMT.

PROGRAMA

BANDA DEL REGIMENT N.º 18

PRIMERA PART

Les Fides	Pianíssim	Andante
El Gran Perle	Andante	Allegretto
El Sol	Andante	Allegretto
Alm de la Reina	Andante	Allegretto
Les Santes	Andante	Allegretto
De sol	Andante	Allegretto
El Gran Perle	Pianíssim	Andante

SEGONA PART

El Sol de l'Or	Pianíssim	Andante
El Gran Perle	Andante	Allegretto
Alm de la Reina	Andante	Allegretto
Tu gran de T. S. S.	Andante	Allegretto
De sol	Andante	Allegretto
Les Santes	Andante	Allegretto
El Gran Perle	Pianíssim	Andante

NEUMÀTICS:

Les millors marques als millors preus

AUTOMOBILISTES: Abans de comprar
digneu-vos consellar preus a aquesta casa

COMERCIAL COMBALIA-SAGRERA, S. A.

DEPARTAMENT DE NEUMÀTICS

AVINGUDA DE TARRAGONA, 40

TELEFON 4

COBLA: La Principal de Llagostera

EL SOL DE L'OR

Temps de Festa
Processó de Sant Romà
La Santa Eulària

EL SOL DE L'OR

Andante
Per la pau
La Santa Eulària
Espanya
Alm
Les Santes de Llagostera

Programa de mà de la revetlla de Sant Joan que tradicionalment organitzava el Club Gimnàstic de Tarragona al Camp d'Esports, juny del 1932.
Fons Club Gimnàstic / AMT, N 152.

Cartell amb la programació de la revetlla de Sant Joan de l'any 1935, organitzada pel Club Gimnàstic de Tarragona al Camp d'Esports de l'avinguda de Catalunya, juny del 1935.

190 x 70 cm. Fons Club Gimnàstic / AMT, N 152.

**ESTADI DEL
CLUB GIMNASTIC**
◀ TARRAGONA ▶

~~~~~

Diumenge dia 23 de Juny 1935
A les ONZE en punt de la nit

**CELEBRACIÓ DE LA
TRADICIONAL I TIPICA**

REVETLLA
DE
SANT JOAN

Ballabtes a càrrec de la notable Banda

LA LIRA AMPOSTINA
Sardanes per l'acreditada Cobla

**LA PRINCIPAL
DE VALLS**

Parc d'Atraccions
Rifa de valuosos objectes
Acuradíssim servei de Bufet
Nova i original ornamentació del Camp
Augment considerable d'enllumenament

Cartell anunciador de les Festes i Falles del mes de juny del 1934.

Autor: Adolf Ariño. 163 x 111 cm. BHMT, reg. C 2924.

Coberta del programa oficial de les Festes i Falles de l'any 1934.
Autor: Adolf Ariño. BHMT, reg. 10366.

Cartell anunciador de les Festes i Falles del mes de juny del 1935.
70 x 50 cm. BHMT, reg. C 2925.

La Colla Vella dels Xiquets de Tarragona aixecant un castell a la plaça de la República, Festes de Santa Tecla del 1935. Foto: Vallvé. Publicada a *El Mundo Gráfico*, 2 d'octubre de 1935. BHMT.

Balls de Bastons davant de la Catedral, Festes de Santa Tecla del 1935. Foto: Vallvé. Publicat a *El Mundo Gráfico*, 2 d'octubre de 1935. BHMT.

INSTITUT NACIONAL
DE 2ª ENSENYANÇA DE
REUS /

Desplaç 19 de Gener de 1932

Dr. President
del Club Gimnàstic
Tarragona.

Molt Sr. mestre:

Una bona ocasió de que aquest club que vosté
tan dignament dirigeix, té en propòsit organitzar un festi-
val d'atletisme a base d'estudiants de Tarragona. Desaltres
estudiants, tots de batalleres i moments de l'export, de-
sajarien poder prendre part en aquest concurs, per poder
així conservar les nostres marques amb les qu'ens faim i a
la vegada serviria d'entrenament per tots.

Si vosté veigés la possibilitat de que aquests,
ja major part infantils, poguessin prendre-hi part li agra-
irem que ens ho comunicés seguitament, junt amb l'ordre de
proves, aome aquests, així com què guat en cursar-li f
l'inscripció.

La ocasió pot dirigir-la a : **CONRÀ FELIP**
Major 10 .-Reus.

Desplaç ros més i en l'espera de les seves corres-
pones de vosté atns.v.v.v.

S.v.v.v.v.
per l'Institut
[Signatura]

PRELIMINAR
de la
2ªS CAMPEONATS ESCOLARS D'ATLETISME DE TARRAGONA.

Art. 1º. La Societat d'Atletisme del Club Gimnàstic de Tarragona organitza
pels dies 7 i 8 del proper mes d'Agost els 2ªs Campionats Escolars d'Atletis-
me de Tarragona.

Art. 2º. Els efectes de participació en aquest concurs seràn considerats
atletisme escolars els que acreditin a jutges dels organitzadors la societat
d'atletisme.

Art. 3º. El programa comprendrà les següents proves:
Correu: 100, 200, 400, 800, 1.600 i 3.200 metres lliures.
Llançament: peu, disc i martell.
Salta: alçada, llargada, triple i peus.
Reunions: a 100 i a 200.

Art. 4º. Aquestes proves es regiran, en quant a la part tècnica, pels
Reglaments de la Confederació Espanyola d'Atletisme.

Art. 5º. Podran prendre part en aquest concurs tots els estudiants d'aque-
sta ciutat que hagin complert quinze anys.

Art. 6º. La classificació serà individual i per equips.

Art. 7º. Els equips estaran integrats per un mínim de cinc homes.

Art. 8º. Els equips al cursar llur inscripció, faran constar:
a) Nom de l'equip.
b) Nom dels atletes i respectives proves en que participin i
c) Nom i cognoms del delegat o del capità de l'equip.

Art. 9º. Cap equip inscriurà més de tres homes i un suplent per prova.

Art. 10º. Cap home pot inscriure's a més de quatre proves durant els res-
pectius dies.

Art. 11º. Les inscripcions poden dirigir-se al Club Gimnàstic, Societat d'At-
letisme. Els organitzadors es reserven el dret d'admissió.

Art. 12º. El dia 7 d'Agost a las vuit del vespre i al Club Gimnàstic es
farà el sorteig per les eliminatòries i el resultat serà donat a la premsa
i a l'endemà. Els delegats dels equips tindràn dret a presentar al dia sortitg.

Art. 13º. Els efectes de la puntuació dels equips es concediran quatre punts
al primer classificat, tres al segon, dos al tercer, i un al quart. Els at-
letes independents no puntuaran.

Art. 14º. Si a la classificació per equips hi hagués un empat es considerará
suplenidor aquell que tinguda més primers llocs, si continuen l'empat el de
més segons i si encara persisteix es procedirà de la mateixa manera usant
els darrers llocs.

Art. 15º. Qualsevol delegat, per ésser tinguda en compte dovrà presentar
se per escrit dintre de l'hora establida a la prova acabada amb el treball
de cinc puntes que serà retornada en cas d'esser justificada.

Art. 16º. Els casos imprevistos que puguis presentar-se es resoldran amb
veia esportivitat.

Art. 17º. La Societat d'Atletisme del Club Gimnàstic no es farà responsable dels
danyos morals i materials que puguin sofrir els atletes participants.

Art. 18º. L'ordre de celebració de les proves així com l'hora, es fixará
a temps oportú.

Tarragona a vint de Juliol de mil nou-cents
trenta dos.

Carta de l'Institut Nacional de 2a Ense-
nyança de Reus adreçada al president
del Club Gimnàstic, en la que se sol-
licita poder participar en els 2ns Cam-
pionats d'Atletisme organitzats per
aquesta entitat. S'acompanya del regla-
ment dels campionats, juliol del 1932.
Fons Club Gimnàstic / AMT, N 324.

Sortida dels corredors de la cursa ciclista organitzada per la Peña William Tarin, abril del 1932.

Foto: Vallvé. Publicada a *La Vanguardia*, 21 d'abril de 1932. BHMT.

Bot *Nena* del Club Nàutic Tarragona, classificat en primer lloc al Campionat de Catalunya, juliol del 1932.

Foto: Vallvé. Publicada a *La Vanguardia*, 8 de juliol de 1932. BHMT.

Camp de tennis del Club Gimnàstic de Tarragona durant la final del Campionat de Catalunya, desembre del 1932.

Foto: Vallvé. Publicada a *La Vanguardia*, 21 de desembre de 1932. BHMT.

Programes d'actes dels aplecs excursi-
onistes de les comarques tarragonines
del 1932 i el 1936.
BHMT, regs. 11905-11906.

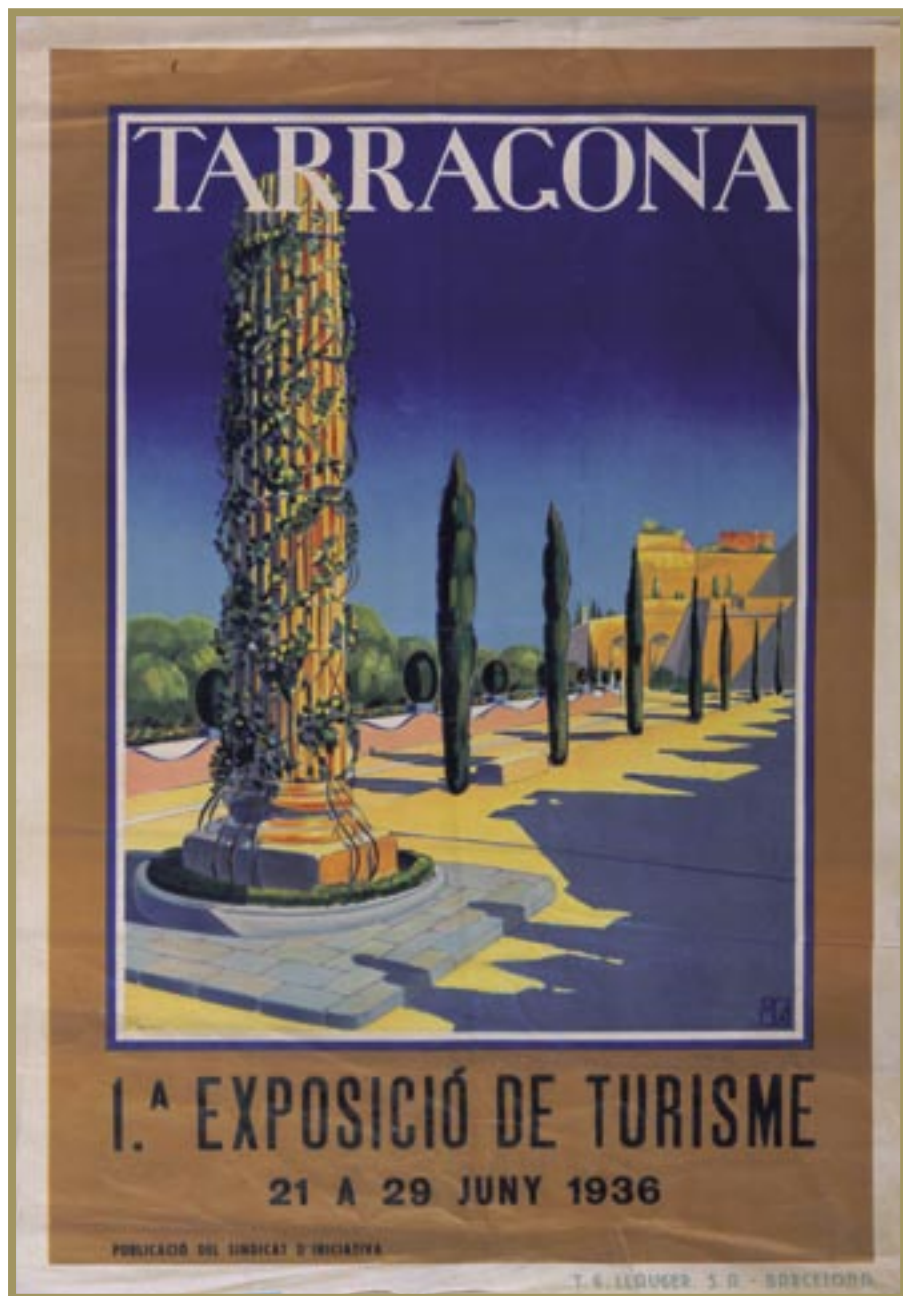

Segell commemoratiu del 50è aniversari de la fundació del Club Gimnàstic de Tarragona (1886-1936).
Fons Club Gimnàstic / AMT, N 101.

Visita d'exploradors barcelonins a les muralles de Tarragona, juliol del 1931.
Foto: Vallvé. Publicada a *La Vanguardia*,
4 de juliol de 1931. BHMT.

Cartell anunciador de la Primera Exposició de Turisme que va tenir lloc a Tarragona el mes de juny del 1936.
Autor: Marcel Riera. 71 x 50 cm. BHMT, reg. C 2788.

Cartell anunciador de les festes de Pasqua i del 14 d'abril.
59 x 40 cm. BHMT, reg. 2785.

1931

Les eleccions municipals del dia 12 d'abril van donar la victòria a la coalició d'esquerres, i dos dies més tard, el 14 d'abril, va ser proclamada la República a Tarragona.

La pedrera romana del Mèdol va ser l'escenari d'uns Concerts Natura des del 1930 fins al 1933. L'espai va ser conegut arreu com l'Auditori Natural de Catalunya per les seves qualitats acústiques.

El diumenge 2 d'agost té lloc arreu de Catalunya la votació de l'Estatut. A Tarragona, on es votà majoritàriament el sí, va ser un dia festiu amb ballades de sardanes, concerts de bandes de música i castells de focs.

El 24 de setembre de 1931 s'inaugurava, a la rambla del 14 d'Abril, el *Monument als Herois de 1811*, obra de l'escultor de Móra Julio Antonio, que tanta polèmica havia suscitat uns anys abans.

El mateix dia va tenir lloc un homenatge a Àngel Guimerà i a Santiago Rusiñol, amb el descobriment de dues làpides als fins aleshores, carrer de Sant Agustí i plaça de les Cols, respectivament.

1932

El 10 de febrer de 1932 arribà l'aigua al dipòsit de l'Oliva provinent del pou Franquès. Se solucionava així el problema d'abastament d'aigua potable que patia la ciutat.

El 19 de febrer de 1932 es va ensorrar una part de la muralla romana, entre la Falsa Braga i la porta de l'escorxadador, cosa que va permetre que es descobrís el relleu de Minerva. El 9 d'agost de 1935 el tram que es va ensorrar va ser el comprès entre el Fortí Negre i el portal del Roser. El 19 de gener de 1936 va caure un tram de muralla a la part posterior de l'escorxadador i altres fragments a l'alçada del portal del Roser.

El 27 de febrer el Centre Catalanista Republicà va organitzar un acte d'homenatge a l'alcalde Pere Lloret i Ordeix al Teatre Principal.

El 14 d'abril es catalanitza la capçalera del *Diari de Tarragona*.

El 21 d'agost es va celebrar un homenatge al científic altafullenc Antoni de Martí i Franquès, amb motiu del centenari de la seva mort.

El dia 2 d'octubre va tenir lloc, a la plaça de braus, el primer Concurs de Castells, que va guanyar la Colla Vella de Valls.

1933

La solució del problema escolar va ser una de les prioritats de l'Ajuntament republicà, i calia atacar-lo per diversos fronts. La problemàtica es va plasmar en el llibre publicat l'any 1932 per la Comissió de Cultura de l'Ajuntament, titulat *El problema escolar a Tarragona*.

El 22 de març les autoritats municipals van procedir a la confiscació del cementiri en compliment de la llei de secularització dictada el 30 de gener de 1932.

El mes de juny s'inicia la celebració de les Festes i Falles, que tindran continuïtat fins l'any 1936, organitzades per un grup de valencians residents a Tarragona.

El mes d'agost es col·locà l'antena de l'emissora EAJ-33 Ràdio Tarragona, i el dia 7 d'octubre s'inaugurava oficialment l'emissora a l'edifici de la Caixa d'Estalvis, al carrer Assalt.

El mes d'agost es va crear una Oficina Municipal de Turisme, i el gener del 1935 s'acordà la creació del Patronat de Turisme de Tarragona.

El 22 d'octubre s'inaugurava el Passeig Arqueològic en presència del director general de Belles Arts, Ricardo Orueta, a qui es reté un homenatge en agraïment a les seves gestions per recuperar el patrimoni, i en especial aquell espai urbà que va permetre la revalorització de les muralles.

1934

L'11 de juny de 1934 la Comissió de Guerra va fer el lliurament oficial de l'antiga caserna del Quarter del Carro a l'alcalde Pere Lloret.

Un grup de tarragonins residents a Barcelona, satisfets per la dignificació del patrimoni experimentada a la ciutat, van iniciar, l'abril del 1934, una col·lecta per a l'adquisició del Fortí Negre, valorat aleshores en deu mil pessetes.

El 3 d'agost de 1934 arribà al port de Tarragona, a bord d'un vaixell procedent d'Itàlia, l'estàtua d'August, donada pel Govern d'aquell país. Va ser col·locada al Passeig Arqueològic el 10 d'abril de 1936 sense fer cap inauguració oficial, acte que no va tenir lloc fins l'any 1939 durant la visita del comte Ciano a Tarragona.

El 19 d'agost de l'any 1934 s'inauguren els primers xalets de la Vileta de Mar a la platja de l'Arrabassada.

Arran dels Fets d'Octubre, l'alcalde republicà, Pere Lloret, va ser destituït i empresonat juntament amb altres membres de l'Ajuntament. Una comissió gestora es va fer càrrec de l'Ajuntament, amb Atanasi Ramas al capdavant.

A finals de l'any 1934 s'inaugurava oficialment la xarxa de telèfons automàtics i la nova central de telèfons a la rambla del 14 d'Abril, cantonada amb el carrer Fortuny.

El *Diari de Tarragona* publicava l'11 de novembre de 1934 un interessant projecte per convertir el Camp de Mart en un parc. Els dibuixos eren de Lluís Mallafré. Aquesta reforma urbanística no seria una realitat fins molts anys més tard.

1935

El 29 de maig de 1935 s'inaugurava oficialment l'Escola Taller de Pintura i Escultura en presència del conseller de Cultura de la Generalitat, Lluís Duran i Ventosa, el bisbe Borràs i l'alcalde Atanasi Ramas.

Durant les Festes de Santa Tecla, el dia de la Mercè, va ser col·locat un retrat de Bonaventura Hernández Sanahuja a la Galeria de Tarragonins Il·lustres.

L'Associació d'Arquitectes de Catalunya organitzà el Segon Congrés d'Arquitectes de Llengua Catalana, els dies 12, 13 i 14 d'octubre de 1935. Durant els mateixos dies se celebrava el Tercer Congrés d'Odontòlegs de Llengua Catalana.

1936

Les eleccions del 16 de febrer van donar la victòria novament a les esquerres, i el 24 del mateix mes es restablia l'Ajuntament d'esquerres amb Pere Lloret al capdavant.

El 22 de febrer es va signar l'escriptura de compra del baluard del Passeig Arqueològic comprès entre l'entrada est i la porta dels Socors.

Entre els actes commemoratius del cinquè aniversari de la proclamació de la Segona República, va tenir lloc un homenatge als veïns del barri dels pescadors per la seva actuació durant els dies que els presos polítics van estar detinguts al vaixell *Manuel Arnús*.

Els incidents produïts durant la desfílada del 14 d'abril per commemorar la proclamació de la Segona República van portar l'alcalde Lloret a dimitir, el qual va ser substituït per Joaquim Fort.

El dia 7 de juny l'Orfeó Canongí organitzà un homenatge al mestre Josep Gols Veciana.

El mes de juny va tenir lloc, a l'Escola del Treball, la Primera Exposició de Turisme de Tarragona.

A l'estiu van tenir lloc al Sanatori de la Savinosa les colònies escolars per a nens i nenes pobres o amb alguna disminució física.

BARRIACH, F., ESTIVILL, J., PIQUÉ, J., VIRGILI, M. E.: *Els alcaldes de Tarragona (segles XIX-XX)*, Tarragona: La Galeria, Edicions El Mèdol, 2003.

DUCH PLANA, Montserrat: *República, reforma i crisi. El Camp de Tarragona (1931-1936)*, Tarragona: Edicions El Mèdol, 1994.

OLIVÉ SERRET, Enric (direcció): *Història del Camp de Tarragona. El Tarragonès*, Tarragona: Publicacions de la Diputació de Tarragona, 1989.

OLIVÉ, E., PIQUÉ, J., RICOMÀ, F.X.: *Tarragona. La Imatge i el Temps*. Tarragona: Publicacions de l'Ajuntament de Tarragona, 1990.

PIQUÉ PADRÓ, Jordi (coord.): *El segle XX a Tarragona*, Tarragona: Nou Diari i Ajuntament de Tarragona, 1995

PIQUÉ PADRÓ, Jordi: *La crisi de la rereguarda. Revolució i guerra civil a Tarragona (1936-1939)*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat i Diputació de Tarragona, 1998,

SÁNCHEZ CERVELLÓ, Josep: *Ramon Nogués i Biset. De la presidència de la Diputació Republicana tarragonina a la de les corts a l'exili*, Tarragona: Col·lecció Morera, Arola Editors, 1996.

Ajuntament de
TARRAGONA

Amb motiu de:

